

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ γ' , 100(1-2), 2024

Ευκλείδης γ' : Συνοπτική Ιστορία 1983-2021

Σταύρος Γ. Παπασταυρίδης

Ομότιμος Καθηγητής

Τμήμα Μαθηματικών, Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών
spapast@math.uoa.gr

Περίληψη

Στην εργασία αυτή περιγράφεται σε αδρές γραμμές η ιστορία του Περιοδικού *Ευκλείδης γ'* , από την έναρξη της ίδρυσης του έως το 2021. Προσπαθούμε να συνδέσουμε την πορεία του περιοδικού με τις πολιτικο-κοινωνικές αλλαγές που έλαβαν χώρα και να εξαγάγουμε από αυτό συμπεράσματα χρήσιμα για το μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: *Ευκλείδης γ'* , ιστορία, ΕΜΕ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συγγραφή του παρόντος ξεκίνησε από την πολύ καλή ιδέα του Συντονιστή του περιοδικού *Ευκλείδης γ'*, του Επ. Καθηγητή Ανδρέα Μούτσιου-Ρέντζου, επί τη επετείο της εκδόσεως του 100^{ου} τεύχους του περιοδικού. Στην συνέχεια μου ανέθεσε να γράψω κάτι για την εξέλιξη του περιοδικού στα περίπου άνω των 40 ετών που λειτουργεί, μια και είχα έντονη ανάμιξη στην λειτουργία του, πρακτικώς εις όλο αυτό το διάστημα και ως πρόεδρος επί 22 χρόνια (βλ. το βιβλίο Χρονοπούλου Α., Μαλαφέκας Α., Γεωργούδη Μ., *Η Ιστορία της ΕΜΕ*, σελ. 339). Η ανάθεση αυτή συνέβη σε συγκυρία πολλών πειστικών απασχολήσεων για εμένα. Όμως ήξερα ότι αν έλεγα ΟΧΙ, αυτό το όχι θα ήταν βασανιστικό βάρος σε όλη την ζωή μου. Το εδέχθην, το ανέλαβα και το παρόν κείμενο είναι το αποτέλεσμα, το οποίο προεκλήθη από τον φίλον τον Ανδρέα, τον οποίον ευχαριστώ για αυτό.

Υπάρχει και ένας δεύτερος σοβαρότατος προσωπικός λόγος που απεδέχθην αυτήν την πρόκλησιν.

Από μικρός αγαπούσα την ιστορία, εμπειρία που ξεκίνησε με την ανάγνωσιν του Κ. Παπαρηγόπουλου, από τα χρόνια του Δημοτικού και αυτό συνεχίστηκε και επεκτάθηκε όλη μου την ζωή, στον βαθμό που το επέτρεπαν ... τα μαθηματικά.

Τα τελευταία 12 χρόνια διδάσκω στο Μεταπτυχιακό της Διδακτικής στο τμήμα Μαθηματικών ΕΚΠΑ, το μάθημα Ιστορία των Νεωτέρων Μαθηματικών. Στο μάθημα αυτό κεντρική μου προσπάθεια είναι η σύνδεσις της συγκεκριμένης ιστορίας των μαθηματικών με την ιστορία (την γενικότερη), την κοινωνία και την πολιτική του περιβάλλοντος χρόνου και χώρου. Ήταν πρόκλησις διά εμένα να δω το πώς θα εφαρμόσω κάποιες ιδέες που διαμόρφωσα επί της ιστορίας, εφαρμόζονται στο ανά χείρας κείμενο.

Υπάρχει και τρίτος λόγος: Να ενθαρρύνω και άλλους να γράψουν για την ιστορία της ΕΜΕ.

Εάν έχουμε πολλές απόψεις θα προσεγγίσουμε καλλίτερα την αλήθεια. Συνεπώς η ενθάρρυνσις και άλλων να γράψουν και αυτοί είναι κάτι το πολύ σημαντικό, με σκοπό να ακουσθούν και άλλες απόψεις, ενδεχομένως διαφοροποιημένες, ώστε να έχουμε μία πληρέστερη θεώρησι.

Πιστεύω ότι η γνώσις της ιστορίας της πατρίδας ενός εκάστου, μαζί με την γλώσσα του, είναι τα σημαντικότερα μαθήματα του σχολικού προγράμματος, σημαντικότερα και από τα Μαθηματικά-Φυσική και αυτό το πιστεύω παραμένων μαθηματικός και ... ερασιτέχνης ιστορικός.

Το πιστεύω αυτό διότι κατά την γνώμη μου, η αξία της ιστορίας έγκειται στο ότι, μπορεί να γίνει εργαλείο για να σχεδιάσουμε την ζωή μας ως έθνος για το παρόν και το μέλλον.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα πρέπει να αναφέρω ένα χρέος, δηλ. το βιβλίο Χρονοπούλου Α., Μαλαφέκας Α., Γεωργούδη Μ. (2018), *Η Ιστορία της ΕΜΕ* (του λοιπού συντομογραφικά θα αναφέρεται ως ΧΜΓ). Αν δεν υπήρχε αυτό, τότε η παρούσα συγγραφή θα ήταν εξαιρετικά πιο κοπιώδης και χρονοβόρα αλλά και πολύ λιγότερο ποιοτική.

Το ΧΜΓ είναι πολύ σοβαρό βοήθημα για όλους όσους ασχοληθούν με διάφορες πτυχές της ιστορίας της ΕΜΕ. Είναι ανάγκη άμεσα να διατίθεται ψηφιοποιημένο. Αυτό θα αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητά του.

Το ΧΜΓ βασίζεται στα κείμενα που παρήγαγε η ΕΜΕ, π.χ. Πρακτικά ΓΣ, Πρακτικά του ΔΣ, κ.ά. επίσημα έγγραφα που εξέδιδε η ΕΜΕ. Η ολοκλήρωση όμως της ιστορίας απαιτεί και την πληροφόρηση που προκύπτει από πλευρές εκτός ΔΣ κ.λπ. και ελπίζω ότι στο ορατό μέλλον θα υπάρξουν κάποιοι να το αναλάβουν.

Επίσης επιθυμώ να ευχαριστήσω τους συναδέλφους και φίλους Θανάση Μαλαφέκα και Δημήτρη Μπαρούτη, οι πολλές συζητήσεις που είχα μαζί τους γύρω από ζητήματα αυτού του κειμένου συνέβαλαν σημαντικά στην βελτίωσή του.

Τέλος, για όλα τα χρόνια που ήμουνα στον *Ευκλείδη γ'*, σταθερά πολύτιμη βοήθεια ήταν ο φίλος και συνάδελφος, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Δρ. Μιχάλης Χρυσοβέργης τον οποίον ευχαριστώ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατωτέρω περιγράφω την φιλοσοφία συγγραφής αυτού του κειμένου.

Θα διατυπώσω τις βασικές αρχές επί της ιστορίας, που διέπουν την παρούσα συγγραφή.

Ξεκινάω με δύο ουσιώδη αποσπάσματα από τους Θουκυδίδη και Ηρόδοτο.

22. Και ως προς μεν τους λόγους, τους απαγγελθέντας από διαφόρους, είτε κατά τας παραμονάς του πολέμου, είτε κατά την διάρκειαν αυτού, η ακριβής απομνημόνευσις των λεχθέντων ήτο δύσκολος, ή μάλλον αδύνατος, και εις εμέ, δι' όσους ο ίδιος ήκουσα, και εις τους άλλους, όσοι μου ανεκοίνωσαν αυτούς από τα διάφορα μέρη όπου τους ήκουσαν. Διά τούτο τους έγραψα όπως ενόμισα, ότι έκαστος των ρητόρων ηδύνατο να ομιλήση προσφορώτερον προς την έκάστοτε περίστασιν, προσηλούμενος συγχρόνως όσον το δυνατόν περισσότερον εις την γενικήν έννοιαν των πραγματικώς λεχθέντων. Τα γεγονότα, εξ άλλου, του πολέμου έκρινα καθήκον μου να γράψω, όχι λαμβάνων τας πληροφορίας μου από τον πρώτον τυχόντα, ούτε όπως τα εφантаζόμην, αλλ' αφού υπέβαλα εις ακριβέστατον έλεγchon και εκείνα των οποίων υπήρξα αυτόπτης μάρτυς και όσα έμαθα από άλλους. Αλλ' η εξακρίβωσις των ήτο έργον δύσκολον, διότι οι αυτόπται μάρτυρες των διαφόρων γεγονότων δεν εξέθεταν τα ίδια πράγματα κατά τον ίδιον τρόπον, αλλ' έκαστος αναλόγως της μνήμης του ή της ευνοίας, την οποίαν είχε προς τον ένα η τον άλλον αντίπαλον. Ο αποκλεισμός του μυθώδους από την ιστορίαν μου ίσως την καταστήση ολιγώτερον τερπνήν ως ακρόαμα, θα μου είναι όμως αρκετόν, εάν το έργον μου κρίνουν ωφέλιμον όσοι θελήσουν να έχουν ακριβή αντίληψιν των γεγονότων, όσα έχουν ήδη λάβει χώραν, και εκείνων τα οποία κατά την ανθρωπίνην φύσιν μέλλουν να συμβούν περίπου όμοια. Διότι την ιστορίαν μου έγραψα ως θησαυρόν παντοτεινόν και όχι ως έργον προσωρισμένον να υποβλήθη εις διαγωνισμόν και ν' αναγνωσθή εις επήκοον των πολλών, διά να λησμονηθή μετ' ολίγον.

(Θουκυδίδης, παρ. 22)

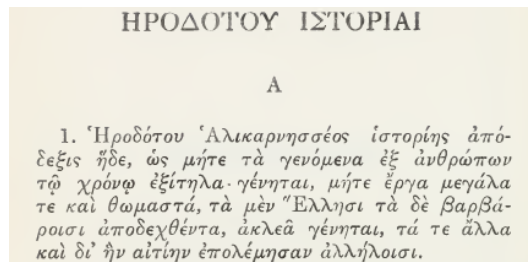
Το σχετικό εδώ είναι το παραπάνω «αναλόγως της μνήμης ή της ευνοίας».

Ο υπογράφων διατελέσε άνω των 20 ετών πρόεδρος της συντακτικής επιτροπής του *Ευκλείδης γ'* (Βλ. ΧΜΓ, σελ. 339). Με βάση την νομική αρχή της Σύγκρουσης Συμφερόντων (Conflict of interest), αλλά και την στοιχειώδη λογική, όσοι γράφουν για γεγονότα που αφορούν και του ίδιους, υπάρχει σοβαρή πιθανότητα (προσοχή: πιθανότητα όχι βεβαιότητα), να μεροληπτούν. Προφανώς ο Θουκυδίδης, που διετέλεσε στρατηγός των Αθηναίων στον Πελοποννησιακό Πόλεμο (θεωρηθείς μάλιστα ... αποτυχών από τους συμπατριώτες του Αθηναίους!), είναι ενήμερος του προβλήματος αυτού και διατυπώνει τις ιδέες του σχετικά.

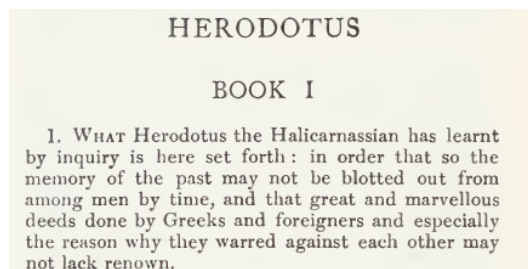
Εγώ εκείνο που έχω να πω είναι ότι είμαι ενήμερος και πολύ ευαίσθητος στο πανανθρώπινο αυτό πρόβλημα, αλλά όπως κάθε άνθρωπος δεν μπορώ να πείσω ούτε άλλους ούτε τον ... εαυτόν μου, ότι τα καταφέρνω να είμαι αμερόληπτος. Η μόνη λύσις που βλέπω είναι ...ας γράψουν και άλλοι: «Ας ανθίσουν 100 λουλούδια κι ας ανταγωνιστούν 100 θεωρητικές σχολές».

Περαιτέρω ακολουθώ την παρότρυνση του Ηρόδοτου, να προσπαθήσω να εντοπίσω βαθύτερους λόγους (π.χ. κοινωνικούς, πολιτικούς) που εξηγούν τα φαινόμενα. Ο Ηρόδοτος (Αλικαρνασσός 484 π.Χ. - Θούριοι 425 π.Χ./410 π.Χ.) αναγνωρίζεται γενικώς ως ο «πατήρ της ιστορίας».

Στο βιβλίο *Herodotus* (βλ. σελ. 2), παρατίθεται το παρακάτω:

Στο ίδιο βιβλίο (βλ. σελ. 3), παρατίθεται η αγγλική μετάφρασις.

Το σχετικό εδώ για μας είναι το «να μην ξεχασθούν ... **οι λόγοι των πολέμων Ελλήνων και Βαρβάρων ...**»

Το ζήτημα αυτό, δηλαδή να μην ξεχασθούν περασμένα γεγονότα, θίγει και ο Θουκυδίδης:

Ο αποκλεισμός του μυθώδους από την ιστορίαν μου ίσως την καταστήσει ολιγότερον τερπνήν ως ακρόαμα, θα μου είναι όμως αρκετόν, εάν το έργον μου κρίνουν ωφέλιμον όσοι θελήσουν να έχουν ακριβή αντίληψιν των γεγονότων, όσα έχουν ήδη λάβει χώραν, και **εκείνων τα οποία κατά την ανθρωπίνην φύσιν μέλλουν να συμβούν περίπου όμοια**. Διότι την ιστορίαν μου έγραψα ως θησαυρόν παντοτεινόν και όχι ως έργον προωρισμένον να υποβληθή εις διαγωνισμόν και ν' αναγνωσθή εις επήκοον των πολλών, διά να λησμονηθή μετ' ολίγον

(Θουκυδίδης, παρ. 22)

Η κρίσιμη φράση είναι τα έντονα γράμματα.

Οι Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, αυτοί που μετέτρεψαν την ιστοριογραφία στην επιστήμη Ιστορία, προφανώς δεν εννοούν ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται, (π.χ. δεν πιστεύαν ότι θα επαναληφθεί ή ...μάχη του Μαραθώνα ή της Σαλαμίνας (!)), αλλά εννοούν κάτι πολύ βαθύτερο. Στα ιστορικά γεγονότα κρύβονται βαθύτερα πράγματα που επαναλαμβάνονται. Για παράδειγμα, οι πόλεμοι συνήθως έχουν αίτια οικονομικά, επιδίωξη δύναμης κ.λπ., ή ο σχεδιασμός και η προετοιμασία παίζουν μεγάλο ρόλο στην έκβαση μιας προσπάθειας, κ.λπ. Έτσι η γνώση της ιστορίας, (εφόσον βέβαια την ... μελετούμε) είναι χρήσιμη στην καλλίτερη οργάνωση της παρούσης και μελλοντικής ζωής μας.

Σε γενικό επίπεδο, η γραφή της ιστορίας ξεκινάει από αυτά που αφορούν το κύριο αντικείμενο, και προχωρεί να εξηγήσει αυτά που έλαβαν χώρα κυρίως με βάσει τις διασυνδέσεις με τον περιρρέοντα ιστορικό χώρο-χρόνο.

Έτσι λοιπόν στο παρόν κείμενο το κύριο αντικείμενο είναι η πορεία του *Ευκλείδη γ'* (1983-2021). Βασίζεται στα γεγονότα που αφορούν την πορεία του *Ευκλείδη γ'* και σε αυτό χρησιμοποίηώ το ΧΜΓ και τις δικές μνήμες καθώς και τις μνήμες άλλων συναδέλφων.

Η περιρρέουσα ιστορία είναι της Ελλάδας και επίσης της ΕΜΕ, διότι από εκεί ήλθαν οι κύριες επιδράσεις στον *Ευκλείδη γ'*.

Στην συνέχεια διαιρώ την χρονική περίοδο 1983-2023 στις τέσσερις περιόδους 1980-1990, 1990-2000, 2000-2010, 2010-2022. Οι περίοδοι αυτές επελέγησαν με κριτήριο ότι και στην ιστορία της Ελλάδας και στην ιστορία της ΕΜΕ, εκάστη των περιόδων έχει μία εσωτερική ομοιογένεια, κατά προσέγγιση πάντα, και σημεία καμπής και αλλαγών είναι τα άκρα των διαστημάτων.

Κάθε κεφάλαιο σε αυτό το άρθρο περιέχει υλικό από το ΧΜΓ, που συμπληρώνεται από τον δικό μου σχολιασμό.

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 80: Η 'ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ'

Ο *Ευκλείδης γ'* εκδίδεται το 1983 (βλ. ΧΜΓ, σελ. 335). Όμως η δημιουργία του πηγάζει από το παρελθόν της ΕΜΕ η οποία είχε μεγάλη πείρα σε εκδόσεις περιοδικών (βλ. ΧΜΓ, σελ. 250).

Η Ελλάδα στην δεκαετία του '80

Προφανώς, το κείμενο αυτό δεν είναι κατάλληλο για μελέτη της Δεκαετίας της Αλλαγής, όπως πολλοί θετικά προσκείμενοι την ονόμαζαν. Όμως θα

έλεγα με αρκετή ασφάλεια, ότι η κατωτέρω διήγησης του Τέρενς Κουϊκ, εκφράζει με καλή προσέγγιση μίας από τις σημαντικές πλευρές της δεκαετίας αυτής: Ο Τέρενς Κουϊκ στο «Στούντιο 4» | 13/05/2024 | ΕΡΤ (βλ. <https://www.youtube.com/watch?v=02xZH-5bB1M>). Μιλάει στο «Στούντιο 4» για την πορεία του στη δημοσιογραφία, την πολιτική και την οικογένειά του και διηγείται ιστορίες από προσωπικότητες που γνώρισε. Αναφέρει λοιπόν ότι όταν το 1981 κέρδισε τις εκλογές το ΠΑΣΟΚ, υπήρχαν φόβοι στους κύκλους της ΕΡΤ, ότι θα γίνουν μαζικές απολύσεις, αλλά σε κάποια συνάντηση ο νέος Γενικός Διευθυντής Γεώργιος Ρωμαίος είπε, «Δεν θα απολύσουμε τους δεξιούς, αλλά θα διορίσουμε άλλους τόσους δικούς μας!». Και συνέχισε ο Τέρενς «... έτσι η ΕΡΤ απέκτησε 6000 υπαλλήλους ...» και ξέσπασε σε ένα θορυβώδες γέλιο ... ικανοποίησης (μου φάνηκε). Το είδα στην ΕΡΤ και απλώς το μεταφέρω.

Περαιτέρω, ο υπογράφων σε συνεχή προσπάθεια να υπερβώ τις όποιες μεροληψίες μου έχουν κληροδοτηθεί, όπως κληροδοτούν σε όλους μας εμπειρίες του παρελθόντος μας, θα έλεγα ότι είναι σωστό να χαρακτηριστεί η 10ετία του '80 ως 'Δεκαετία της Ελπίδας'. Υπήρχε και πέραν του χώρου του ΠΑΣΟΚ, ένας ενθουσιασμός στην ατμόσφαιρα και μία αισιοδοξία για το μέλλον, μία αίσθηση ότι μπορούμε να φτιάξουμε την Ελλάδα καλλίτερη. Όμως ασφαλώς η σχετική απόφασις ανήκει στους ιστορικούς του μέλλοντος.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία συμμετείχε και πρωτοπορούσε στην πορεία αυτή. Η ΕΜΕ βασιζόμενη και στο παρελθόν της, αυξάνεται και ποσοτικά και ποιοτικά. Υπήρχε ένας ενθουσιασμός και μία αισιοδοξία για το μέλλον, μία αίσθηση ότι μπορούμε να φτιάξουμε την παιδεία της χώρας (ή πλέον μετριοπαθώς), τουλάχιστον την διδασκαλία των ...μαθηματικών! Σχετικά με αυτόν τον ενθουσιασμό που αναφέρω ως άνω, ενδεικτικώς αναφέρω κατωτέρω κάποια συμβάντα στα πλαίσια της ΕΜΕ.

1. Το πλήθος μαθηματικών που συγκεντρωνόταν κάθε μέρα στον πρώτο όροφο της γωνίας Ιπποκράτους και Πανεπιστημίου, για μία ποικιλία δραστηριοτήτων, επιτροπές, διαλέξεις κ.λπ. Υπήρχε και κλίμα για καλή παρέα!
2. Η ίδρυση νέων Παραρτημάτων της ΕΜΕ, ανά την Ελλάδα. Ο θεσμός των Παραρτημάτων της ΕΜΕ είναι παλαιότερος (βλ. ΧΜΓ, σελ. 225) αλλά στην δεκαετία αυτή και τις επόμενες γνώρισε νέα άνθηση (βλ. ΧΜΓ, σελ. 225).

3. Ο θεσμός των κατ' έτος Πανελληνίων συνεδρίων της ΕΜΕ (βλ. ΧΜΓ, σελ. 415).
 Η ΕΜΕ άρχισε να οργανώνει Πανελλήνια Συνέδρια από την δεκαετία του 1960. Ήσαν λίγα και σποραδικά όμως δημιούργησαν την ιδέα (βλ. ΧΜΓ, σελ. 415).
 Το 1981 οργανώνεται συνέδριο στο Πανεπιστήμιο των Πατρών, από το Παράρτημα της ΕΜΕ της Πάτρας και το Μαθηματικό τμήμα του Πανεπιστημίου των Πατρών. Η ευνοϊκή χρονική συγκυρία και το συνέδριο αυτό στην Πάτρα, κατά την γνώμην μου, δημιούργησε την αντίληψη ότι είναι εφικτή η δημιουργία του θεσμού των κατ' έτος Πανελληνίων Συνεδρίων. Την ιδέα έκανε πράξη το ΔΣ της ΕΜΕ και το πρώτο συνέδριο έγινε τον Δεκέμβριο 1983 (βλ. σελ. 423), ενώ εφέτος 2024 θα γίνει το Νοέμβριο το 39^ο συνέδριο στην Αρχαία Ολυμπία.
 Ο θεσμός των Συνεδρίων είχε μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη των Παραρτημάτων της ΕΜΕ και επιστημονικά και οικονομικά.
4. Όλα τα παραπάνω απαιτούσαν μαθηματικούς να δουλέψουν, μιλάμε για ένα σωρό νέες δραστηριότητες της ΕΜΕ, οι οποίες απαιτούσαν πολλούς εθελοντές “pro bono publico” (δηλ. δωρεάν προσφορά για το δημόσιο καλό) σε όχι μικρούς αριθμούς. Ε λοιπόν υπήρξε αυτή η συνεισφορά και έγιναν τα παραπάνω και πολλά άλλα.
 Τα περιοδικά της ΕΜΕ εν οίς και ο *Ευκλείδης γ'* κυκλοφορούσαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Με την υπάρχουσα διάθεση της pro bono public προσφοράς δημοσιεύθηκαν μεταφράσεις ξενόγλωσσων ποιοτικών άρθρων. Στην κατηγορία αυτή εμβληματικό ευπώλητον ήταν το τεύχος 3 της Μαθηματικής Επιθεώρησης (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 1976) που περιείχε αποκλειστικά ένα κείμενο για τις Μη Ευκλείδειες Γεωμετρίες του Aleksandr Danilovic Aleksandron (βλ. <http://www.hms.gr/apothema/?s=sa&i=4412>) κ.λπ.

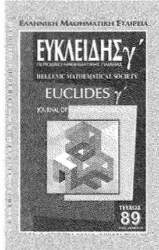
Τα παραπάνω είναι σύμπτυξη από το ΧΜΓ και της προσωπικής μου μνήμης.

Ευκλείδης γ'

Στο πλαίσιο των ανωτέρω ξεπηδάει το 1983 ο *Ευκλείδης γ'* (βλ. ΧΜΓ, σελ. 335). Ερχόμαστε τώρα στον *Ευκλείδης γ'*, στο πλήθος των επιμέρους συμβάντων, και σε αυτό οδηγούμε από το ΧΜΓ και τις προσωπικές μου μνήμες (βλ. σελ. 334–337).

4. Περιοδικό «Ευκλείδης Γ'»

Σε εκπλήρωση διακρικτικού στόχου των εκλεγμένων στο ΔΣ ιδρύεται το περιοδικό «Ευκλείδης Γ'», όπως αναφέρεται στο «Γράμμα από το ΔΣ» στην «Ενημέρωση» 20/1983: «Ένα από τα βασικά θέματα που είχαμε θέσει στην **προγραμματική μας διακήρυξη** είναι το θέμα της έκδοσης του Ευκλείδη. Ο Ευκλείδης, το πιο μαζικό έντυπο της ΕΜΕ απευθύνεται με τον τρόπο δουλειάς του, όχι αποκλειστικά στους μαθητές, αλλά και στους καθηγητές, με αποτέλεσμα, **παρότι την ατομική προσφορά αξιόλογων μελών, να χλωμαίνει παντού Γ'** αυτόν τον λόγο το Δ.Σ. θεώρησε σκόπιμο να **δημιουργήσει και τρίτο περιοδικό, τον Ευκλείδη Γ' (το κλειδί του καθηγητή)** που θα απευθύνεται στο καθηγητή, με σκοπό να τον βοηθήσει στο δύσκολο έργο του. Έτσι τα περιοδικά Ευκλείδης Α και Β, θα απευθύνονται μόνο στο μαθητή με στόχο να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις της μαθηματικής παιδείας».⁸²³

Ο Σταύρος Γιωτόπουλος παραθέτει τους στόχους του νέου περιοδικού: «Το Δ.Σ. της Ε.Μ.Ε. υλοποιώντας τους πόθους των καθηγητών Μέσης Εκπ/σης, αποφάσισε α) την έκδοση ενός νέου περιοδικού που θα απευθύνεται αποκλειστικά στον καθηγητή. Το «ΕΥΚΛΕΙΔΗ Γ'». Ο Ευκλείδης Γ' θα περιέχει κατ' εξοχήν υλικό που αφορά το μάθημα μέσα στην τάξη. Στα πλαίσια αυτά, θα περιέχει: Υποδευγματικές διδασκαλίες, βελτιώσεις πάνω στην διδασκαμμένη ύλη, ενδιαφέροντα παραδείγματα και αντιπαραδείγματα, ασκήσεις κλπ. (...)».⁸²⁴ Ανακοινώνεται παράλληλα η συγκρότηση από το ΔΣ της «Γραμματείας Έκδοσης Ευκλείδη Γ' - για τον Καθηγητή και Μαθηματικής Επιθεώρησης. Σ. Γιωτόπουλος, Κ. Ζαρεφόπουλος, Α. Μαμούρης, Σ. Παπασταυρίδης (...)».⁸²⁵

Στην «Ενημέρωση» (τεύχος 20/1983) υπάρχουν ανακοινώσεις προς τους συναδέλφους ενημερωτικές για το νέο περιοδικό «ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Γ' για τον Καθηγητή: Συνάδελφε Καθηγητή της Μέσης Εκπαίδευσης, ο Ευκλείδης Γ' είναι το δικό σου περιοδικό και απευθύνεται μόνο σε σένα. Σε καμιά περίπτωση δεν υποκαθιστά τα περιοδικά

«Ευκλείδης Α' και Β'», αλλά τα συμπληρώνει.

Στόχοι του Ευκλείδη Γ' είναι: προσφορά ύλης στον Καθηγητή για την τάξη (π.χ. υποδευγματικές διδασκαλίες, επεξηγήσεις και συμπληρώσεις ασαφών σημείων των σχολικών βιβλίων, παραδείγματα κλπ.). Επιμόρφωση του Καθηγητή με κατάλληλα επιλεγμένα άρθρα.

Συνάδελφε, σε καλούμε να συμμετάσχει ενεργά σ' αυτή την προσπάθεια και να στηρίξεις με ενθουσιασμό την βασική αυτή προσπάθεια της Ε.Μ.Ε. Γ' αυτό επιβάλλεται να γραφτείς συνδρομητής του περιοδικού. **Να στείλεις εργασίες σου** που εξυπηρετούν τους παραπάνω στόχους, **το περιοδικό γράφεται από σένα. Να στείλεις τις απόψεις σου σχετικά με την μορφή και το περιεχόμενο του περιοδικού.** Το πρώτο τεύχος του Ευκλείδη Γ' θα κυκλοφορήσει τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 1983».⁸²⁶

Σημαντικό είναι ότι «**καλείται κάθε συνάδελφος με τη συμμετοχή του και τις απόψεις του να προωθήσει το έργο των επιτροπών. Για τις επιτροπές που από τη φύση του αντικείμενου τους δε μπορούν να έχουν καθορισμένο χρόνο σύγκλησης**»⁸²⁷ καλούνται οι ενδιαφερόμενοι συνάδελφοι να στείλουν γραπτά τις απόψεις τους στην Ε.Μ.Ε. με αναφορά της αντίστοιχης επιτροπής στο φάκελο».⁸²⁸

Επίσης, στο τεύχος 21 της «Ενημέρωσης»⁸²⁹ δημοσιεύονται από τη Συντακτική Επιτροπή «Οδηγίες για τους κριτές της Μαθηματικής Επιθεώρησης [Μ.Ε.] και Ευκλείδη Γ' [Ε.Γ.].» που διεξοδικά προσδιορίζουν τη στοχοθεσία των δύο περιοδικών και τους όρους κρίσης των άρθρων που θα δημοσιεύονται.⁸³⁰ Στην επόμενη σελίδα, στην ίδια «Ενημέρωση» 21/1983, ακολουθούν επίσης από τη Συντακτική Επιτροπή και «Οδηγίες για τους μεταφραστές της Μαθηματικής Επιθεώρησης και Ευκλείδη Γ'»⁸³¹ με κατα-

⁸²³ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 3 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας].
⁸²⁴ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 10 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας].
⁸²⁵ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 7.
⁸²⁶ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 24 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]. Και ακολουθεί, στην ίδια σελίδα η «ΑΠΨΗΘ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ. Επισθίμω να γραφτεί συνδρομητής για το σχολικό έτος 1983-84 του νέου περιοδικού της Ε.Μ.Ε. ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Γ' - ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ (...)». Επικαιροποιημένη επαναλαμβάνεται στην Ενημέρωση, τεύχος 21, Οκτώβριος 1983, σελ. 32.
⁸²⁷ Έτσι έχουν καθοριστεί ημέρα και ώρα συνάντησης οι Επιτροπές Ευκλείδη Α', Τρίτη 8 μ.μ. και Ευκλείδη Β', Πέμπτη 9.30 μ.μ. Η Επιτροπή δελτίου, η Επιτροπή Ενημέρωσης και η Επιτροπή Ευκλείδη Γ' και Μαθηματικής Επιθεώρησης και λοιπές επιτροπές, δεν έχουν καθοριστεί ημέρα και ώρα. (Ενημέρωση, τεύχος 21, Οκτώβριος 1983, σελ. 5).
⁸²⁸ Ενημέρωση, τεύχος 21, Οκτώβριος 1983, σελ. 5 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας].
⁸²⁹ Ενημέρωση, τεύχος 21, Οκτώβριος 1983, σελ. 11.
⁸³⁰ Το πλήρες απόσπασμα περιλαμβάνεται στην ενότητα το περιοδικό «Μαθηματική Επιθεώρηση», σελ. 320-333.
⁸³¹ Ενημέρωση, τεύχος 21, Οκτώβριος 1983, σελ. 12.

⁸²³ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 3 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας].
⁸²⁴ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 10 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας].
⁸²⁵ Ενημέρωση, τεύχος 20, Μάης 1983, σελ. 7.

[334]

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΛΑΦΕΚΑΣ, ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥΔΗ

τοπιστικές προτάσεις για άδους μεταφράζουν άρθρα.⁸⁴²

Με τη συμπλήρωση 70 χρόνων από την ίδρυση της ΕΜΕ, έγινε στην ΕΜΕ συνάντηση-σύσκεψη μελών που είχαν ασχοληθεί κατά καιρούς με τα περιοδικά «Μαθηματική Επιθεώρηση» και «Ευκλείδης Γ'», όπως αναφέρεται στο επετειακό τεύχος της «Ενημέρωσης» (τεύχος 32/1987), με στόχο τη διάκριση των ρόλων των δυο αυτών περιοδικών: «Στην πολύ ενδιαφέρουσα αυτή πρώτη συνάντηση [12/5/1987] συζητήθηκαν οι δυνατότητες των περιοδικών [Μαθηματική Επιθεώρηση] και «Ευκλείδης Γ'» καθώς και οι αντίστοιχες προοπτικές τους. (...) Αν' αυτή λοιπόν τη συνάντηση δημοσιεύουμε τις εισηγήσεις των συναδέλφων Χρόνη Στράντζαλου (Αθήνα), Μιχαήλ Βόσκολου (Πάτρα), Γιάννη Θωμαΐδη (Θεσσαλονίκη) [σελ. 36-39] καθώς και προτάσεις της Επιτροπής για το Δ.Σ. (...)».⁸⁴³

Ο Ευκλείδης Γ', λοιπόν, όπως αναφέρεται στις παραπάνω εισηγήσεις αποτελεί, «ένα σημαντικό θέμα μπροστά και καλύφθηκε ένα κενό που υπήρχε από χρόνια στο χώρο της ελληνικής μαθηματικής θλιβιογραφίας», σύμφωνα με τον Μ. Βόσκολου.

«**Α** μπορούσαν να παύουν (αναφέρεται και στη «Μαθηματική Επιθεώρηση») κεντρικό ρόλο [στην επιμόρφωση των συναδέλφων]. Τα περιοδικά αυτά θα μπορούσαν να επιδράσουν πολύ πιο ουσιαστικά και πιο πλατιά και να συμβάλουν στη συντήρηση και στην προώθηση της προτεινόμενης περιοδικής ενημέρωσης (...)» σημειώνει ο Χ. Στράντζαλος.

Ο Γ. Θωμαΐδης βλέπει «τον Ευκλείδη Γ' να απευθύνεται βασικά στον δάσκαλο, που θα διδάξει στο Δημοτικό Μαθηματικά με θέματα από τη διδακτική των Μαθηματικών, πρακτικές οδηγίες και σχέδια για τη διδασκαλία συγκεκριμένων εννοιών, χρήσιμα παραδείγματα και εφαρμογές, διευκρινιστικές πάνω σε δυσχερή σημεία της ύλης, στατιστικές έρευνες σε μαθητές, δασκάλους κλπ (...)».⁸⁴⁴

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι γίνεται μια σαφής και ρητώς διαχωρισμός του Ευκλείδη Γ' από τη Μαθηματική Επιθεώρηση: «[Η] Συντακτική επιτροπή της **Μαθηματικής Επιθεώρησης** εισηγείται ότι: **Διαχωρίζονται σαφώς** οι επιτροπές Ευκλείδη Γ', και Μαθηματικής Επιθεώρησης. Ο Ευκλείδης Γ' απευθύνεται στον μαθηματικό σαν καθηγητή της Μέσης Παιδείας και σαν δάσκαλο. Η Μαθηματική Επιθεώρηση απευθύνεται στο μαθηματικό «ως επιστήμονα» (απευθύνεται δηλαδή και στον μαθηματικό

που δεν ασχολείται με την διδασκαλία των μαθηματικών). Τα «σύνολα» όμως, δεν είναι ξένα μεταξύ τους και επομένως οι επιτροπές θα συναντώνται από κοινού μία φορά τον μήνα».⁸⁴⁵

Στις προτάσεις για το περιοδικό Ευκλείδης Γ' από το ΔΣ, που υπογράφονται από τους Δημήτρη Ζέρβα, Βαγγέλη Ζύτο και Νίκο Κλαουσάτο αναφέρονται τα παρακάτω: «**Η** ουσιαστική και γόνιμη αρθρογραφία του περιοδικού πρέπει να διαμορφώνεται μέσα από 1) Την **Παιδαγωγική ενημέρωση** στο χώρο της διδασκαλίας των Μαθηματικών και τη δυνατότητα για θέματα ερευνητικού ενδιαφέροντος στα **θέματα της διδακτικής** (στοιχεία που βοηθούν το έργο του διδάσκοντα, σύγχρονες μέθοδοι, ειδικές αρθρογραφίες, κ.λπ.) 2) Την «**Προσωπική επαφή**» με όλο και περισσότερους συναδέλφους σε θέματα που έχουν σχέση με την **επιμόρφωση** απ' τη μια και την δυνατότητα συμμετοχής τους απ' την άλλη μέσα απ' τις στήλες του περιοδικού με οποιοδήποτε τρόπο (θετική και ενεργητική συμμετοχή θα μπορούσε να υπάρξει αν υπήρχε αντίστοιχος προγραμματισμός σεμιναρίων επιμόρφωσης απ' την Ε.Μ.Ε. και την δυνατότητα συγκρότησης **ομάδα εργασίας** όπου θα επεξεργάζονταν θέματα που θα προέκυπταν ή θα προτεινόταν απ' το **σεμινάριο επιμόρφωσης**). 3) Να καλύπτεται σε άμεσο βαθμό, αρκετά κενά που υπάρχουν σε θέματα ύλης, που αφορά την β' θάλαμη εκπαίδευσης στο χώρο «το θιβλίο του καθηγητή» (...) 4) Να περιλαμβάνει πιο εξειδικευμένα θέματα όπως θεωρία μάθησης, κοινωνιολογίας γνώσης, αρχιτεκτονικής διδασκαλιών κ.λπ. (...)».⁸⁴⁶

Η Συντακτική Επιτροπή ενημερώνει ότι «**α)** θα δέχεται εργασίες **β)** να αναζητά εργασίες πάνω σε συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος» και ζητά για την αποτελεσματική λειτουργία της την «**ενεργοποίηση** παραρτημάτων, Μαθηματικών Τμημάτων, Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, φοιτητών, Ελλήνων μαθηματικών στο εξωτερικό, κ.λπ. 2) Η συγκεκριμένη αγορά εξειδικευμένων περιοδικών ή η προμήθεια μέσω διεπιστημονικών συνεργασιών με άλλες χώρες. 3) Ο κατάλληλος χώρος για την **καλή λειτουργία της επιτροπής** (ειδικός χώρος για τις εργασίες, αρχείο, συντονισμός γραμματείας (...) 4) Κατάλληλη διάρθρωση **κριτών που θα εισηγούνται την επιστημονική ορθότητα του άρθρου**».⁸⁴⁷

Επειδή η έκδοση του περιοδικού θεωρείται (2005) ότι είναι **αναγκαία για την ε-**

⁸⁴² Το πλήρες απόσπασμα περιλαμβάνεται στην ενότητα το περιοδικό «Μαθηματική Επιθεώρηση», σελ. 320-333.
⁸⁴³ Βλ. εισηγήσεις με τίτλο: «Ευκλείδης Γ': Συνάντηση-σύσκεψη. Για τα περιοδικά Ευκλείδης Γ' και Μαθηματική Επιθεώρηση στην Αθήνα» στο: Ενημέρωση, τεύχος 32 Οκτώβριος '87, σελ. 36-39.
⁸⁴⁴ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβριος '87, σελ. 36-38.
⁸⁴⁵ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβριος '87, σελ. 40-41 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο].
⁸⁴⁶ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβριος '87, σελ. 39-40 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο].
⁸⁴⁷ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβριος '87, σελ. 40 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο].

[336]

[337]

(ΧΜΓ, σελ. 334-337)

Η διοίκηση του *Ευκλείδη γ'*

Στο θέμα του πώς πρέπει να διοικείται ο *Ευκλείδης γ'*, εδόθη μεγάλη έμφασις (όπως άλλωστε, προφανώς και στην ποιότητα της στελέχωσης).

Το ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ *ΕΥΚΛΕΙΔΗ γ'* εξελίσσεται βαθμιαία από την 10ετία του '80 μέχρι σήμερα ανταποκρινόμενο στις εξελισσόμενες προκλήσεις και την πείρα που αποκτάτο συν τω χρόνο. Απ' την αρχή ήταν σαφές ότι δεν υπήρχε πρότυπο κατάλληλο να αντιγραφεί ή έστω να υποστεί ελαφρά τροποποίηση.

Η βασική αρχή σταθερά ήταν: Δημοκρατική Αποτελεσματικότητα. Είναι απαραίτητα και το Δημοκρατική και το Αποτελεσματικότητα.

Εν ονόματι της Δημοκρατικότητας πρέπει να τηρούνται τα παρακάτω:

- Διορισμός του Προέδρου της ΣΕ από το ΔΣ της ΕΜΕ. Διορισμός των μελών της ΣΕ από το ΔΣ της ΕΜΕ, κατόπιν πρότασης του Προέδρου της ΣΕ. Διορισμός της Επιστημονικής Επιτροπής (κριτές) από την ΣΕ του περιοδικού. Η συνέλευση της ΣΕ συγκαλείται από τον Πρόεδρο της έγκαιρα, και έγκαιρα αποστέλλονται και ενημερωτικά υλικά σχετιζόμενα με την ημερήσια διάταξη της συνέλευσης.
- Η νόμιμη απαρτία τηρείται οπωσδήποτε.
- Τηρείται ως κόρη οφθαλμού η μυστικότητα της διαδικασίας κρίσεως των υποβαλλομένων εργασιών.

Εν ονόματι της Αποτελεσματικότητας πρέπει να τηρούνται τα πάρα κάτω:

- Ο πρόεδρος της ΣΕ πρέπει να έχει πολύ καλή γνώση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης ώστε να διευκολύνει μία ποιοτική και ταχεία συζήτηση.
- Όλα τα μέλη της ΣΕ και οι Κριτές τηρούν τις προθεσμίες, κάνουν χρήση του email, κ.λπ.

Το σημερινό (2024) ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ *ΕΥΚΛΕΙΔΗ γ'*, βρίσκεται στο <http://www.hms.gr/?q=node/321>, (22-09-2024).

Κατωτέρω ακολουθώντας το ΧΜΓ, περιγράφω την εξέλιξη των αντιλήψεων για την ιδέα του καταστατικού μέσα στον χρόνο, και τις διαδικασίες που το διεμόρφωσαν.

Στις σελίδες 334-335 του ΧΜΓ (που έχουν ήδη παρατεθεί), περιγράφεται το ξεκίνημα το 1983, τις πρώτες ιδέες για τους στόχους και την ΣΕ.

Στις σελίδες 336-337 του ΧΜΓ (που έχουν ήδη παρατεθεί), περιγράφονται εξελίξεις ή προσθήκες των απόψεων για το περιοδικό το 1987.

Οι παρακάτω σελίδες 338-339 του ΧΜΓ, περιγράφουν εξελίξεις η προσθήκες των απόψεων για το περιοδικό το 2005 κ.λπ.

νημέρωση κάθε εκπαιδευτικού [αφού] διακρίνεται για το υψηλό επίπεδο του περιεχομένου του»,⁴⁵⁴ γίνεται προσπάθεια προσαρμογής της έκδοσης του περιοδικού (2007) με τα νέα δεδομένα: «[...] Το περιοδικό οργανώθηκε με χρήση των νέων τεχνολογιών, ώστε να λυθούν τελεσίδικα τυχόν προβλήματα του παρελθόντος. Εξασφαλίζεται να παραμείνει πρόκληση, δεδομένου του καλού επιστημονικού περιεχομένου του περιοδικού η αύξηση των Συνδρομών».⁴⁵⁵

Τα επόμενα χρόνια το περιοδικό συνεχίζει να λειτουργεί με ουσιαστική χρήση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής τεχνολογίας με στόχο την αύξηση των οσείδων αλλά και την αύξηση των πωλήσεων.⁴⁵⁶

Στην επόμενη ΓΣ 15-3-2009 ανακαίνωνεται στο πλαίσιο (αυτο)αξιολογικής αποτίμησης του το σύστημα κρίσης του περιοδικού Ευκλείδης Γ' από τον Πρόεδρο της Συνοπτικής Επιτροπής Σταύρο Παπασταυρίδη «[...] Οι εργασίες που υποβάλλονται στο περιοδικό κρίνονται από την ομάδα των 44 μελών της επιστημονικής επιτροπής, που καλύπτουν γεωγραφικά κατ' ουσίαν όλη την Ελλάδα και οι οποίοι συνδέονται αποτελεσματικά με την ΣΕ μέσω του διαδικτύου. Νομίζουμε ότι η λειτουργία του ΕΥΚΛΕΙΔΗ Γ' αποτελεί ένα ενδιαφέρον διδακτικό πρότυπο από το οποίο μπορούν ίσως να πάρουν ιδέες και άλλες επιτροπές της εταιρείας. Συγκεκριμένα με τη σωστή χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής κατέστη δυνατή η οργανωμένη συνεργασία των δεκάδων συνεργαζομένων συναδέλφων με σχετικά λίγες μετακινήσεις και λοιπές ταλαιπωρίες και ελαχίστατη απασχόληση της γραμματείας της εταιρείας. Ενδεικτικώς αναφέρουμε ότι η ΣΕ συνήδων συνεδριάζει μόνον μια φορά το εξάμηνο. Εκτιμούμε ότι τα άρθρα του περιοδικού είναι καλού επιστημονικού επιπέδου. Όμως πρέπει να αναφερθεί ότι η αύξηση των συνδρομών παραμένει μια πολύ σοβαρή πρόκληση».⁴⁵⁷

Συνοψίζοντας ο ίδιος την πορεία του περιοδικού επισημαίνει την σταθερότητα στην έκδοση, την ποιότητα της επικοινωνίας με τους συγγραφείς που αγνίζει τα διεθνή πρότυπα, αλλά και τη δημοσίευση των εργασιών κατόπιν δύο κατά εργασία κρίσεων, που γίνονται

⁴⁵⁴ εκλογολογιστική ΓΣ 27-2-2005 σελ. 859 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁴⁵⁵ εκλογολογιστική ΓΣ 11-3-2007 σελ. 869 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁴⁵⁶ ΓΣ 2-3-2008 σελ. 9107 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁴⁵⁷ εκλογολογιστική ΓΣ 15-3-2009 σελ. 8127 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

[338]

ανελλιτώς από έγκριτους έλληνες μαθηματικούς.⁴⁵²

Στις 26/11/2015 αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της ΕΜΕ το «Καταστατικό Ευκλείδης Γ»⁴⁵³ (με την ένδειξη «νέο») με πληροφορίες για τη στοχοθεσία, το οργανωτικό σχήμα, τη διαδικασία κρίσης των προς δημοσίευση εργασιών και τέλος με οδηγίες προς τους ενδιαφερόμενους συγγραφείς, που έκτοτε επαναλαμβάνονται επιβεβαιωτικά με κάθε ευκαιρία στον απολογισμό που κατατίθεται στις Γενικές Συνελεύσεις.

Σε τεύχη του «Ευκλείδης Γ'» δημοσιεύθηκαν τα Πρακτικά του 7^{ου} (τεύχος 33-35/Μάρ. - Δεκ. 1992) και του 8^{ου} (τεύχος 37-38/1993) Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας. Επίσης οι Εισηγήσεις της ημερίδας για τα πορίσματα του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για τη Μαθηματική Εκπαίδευση στη Βουδαπέστη το 1988 (τεύχος 23/Σεπτ. 1989) και τα Πρακτικά της Διεθνούς Επιστημονικής Διημερίδας για τη διδακτική των Μαθηματικών στη Ρόδο (τεύχος 29/Απρ. 1991). Υπήρξαν αφιερώματα στην ιστορία της Γεωμετρίας (τεύχος 32/Φεβρ. 1992) και στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Μαθηματικών (τεύχος 47-50/1997-1998). Το τεύχος 40-41 (Μάι. - Δεκ. 1994) περιλάμβανε τις εισηγήσεις της ημερίδας που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών για τον εορτασμό των 75 χρόνων της ΕΜΕ και αφορούσε στα «Μαθηματικά κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας». Τέλος στο τεύχος 53-54 (2000) Περιλαμβάνεται Παράρτημα με τους τίτλους των άρθρων που δημοσιεύθηκαν στα τεύχη 1-52 (1983 - 1999).

Πίνακας τευχών: «Ευκλείδης Γ'»
Έκδοση προβληματισμού και Έρευνας
στη Μαθηματική Εκπαίδευση (1988-2018)

ΕΤΟΣ	ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ
1988	ΤΕΥΧΟΣ 18 Μάρτιος 1988 Σελ.:96	Υπεύθυνοι Σύνταξης Ζέρβας Δημήτριος, Ζώτος Ευάγγελος, Κλαουδάτος Νίκος
1988	ΤΕΥΧΟΣ 19 Ιούλιος 1988 Σελ.:96	Υπεύθυνοι Σύνταξης Ζέρβας Δημήτριος, Ζώτος Ευάγγελος, Κλαουδάτος Νίκος
1988	ΤΕΥΧΟΣ 20	Υπεύθυνοι Σύνταξης

⁴⁵² ΓΣ 11-3-2012 σελ. 8205 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁴⁵³ <http://www.hms.gr/sites/default/files/subsites/publications/KatastatikoEuklC.pdf>
ημερ. προσπέλασης 15/10/2018 και με link <http://www.hms.gr/?q=node/321>

[339]

(ΧΜΓ, σελ. 338-339)

Βραβεία Αρετής

Στο σημείο αυτό εισάγω μία παρένθεση στην ροή των πληροφοριών του ΧΜΓ.

Είχαμε από ένα σημείο και μετά την γραμμή να αναγράφουμε στα εξώφυλλα του περιοδικού την πλήρη λίστα της Επιστημονικής Επιτροπής (Κριτές).

Τονίζω αυτό το θέμα, διότι κάποια στιγμή υπήρξε έντονη επίκρισις αυτής της αναγραφής των μελών της Επιστημονικής επιτροπής, από μέλη τινά του ΔΣ, χωρίς να υπάρξει, κατά την γνώμη, μου σαφής αιτιολόγηση των λόγων της επίκρισης.

Το περιοδικό το έκανε αυτό για δύο πολύ σημαντικούς λόγους.

Ο ένας είναι ότι θέλαμε να αναδείξουμε την ποιότητα των στελεχών της επιτροπής.

Ο δεύτερος λόγος είναι η απόδοσις «βραβείου αρετής», ακολουθώντας την παρακάτω αναφορά στον Θουκυδίδη.

Η κατωτέρω πολύ δυνατή αναφορά σε ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ-ΠΕΡΙΚΛΗ διατυπώνει την άποψη ότι αν υπάρχουν βραβεία αρετής θα υπάρξουν και μιμητές (βλ. Θουκυδίδης, *Θουκυδίδου ιστορία*, παρ. 46):

46. "Εξεπλήρωσα το υπό του νόμου επιβαλλόμενον καθήκον, εκθέσας δια του λόγου μου όσα είχα πρόσφορα προς τιμήν των πεσόντων, οι οποίοι άλλωστε και δι' έργων ετιμήθησαν ήδη, εν μέρει μεν δια της δημοσίας ταφής, εν μέρει δε λόγω του ότι η πόλις αναλαμβάνει από τούδε να διαθρέψη δημοσία δαπάνη τα τέκνα των, μέχρις ότου ενηλικιωθούν, ορίζουσα τοιουτοτρόπως ως βραβείον των τοιούτων αγώνων στέφανον αφέλιμον και δια τους πεσόντας και δια τους επιζώντας. Διότι όπου μέγιστα ορίζονται βραβεία αρετής, εκεί και άριστοι πολίται οικούν την πόλιν. Και τώρα, αφού έκαστος εξ υμών εθρήνησεν αρκετά τον νεκρόν του απέλθετε εις τα ίδια".

(Θουκυδίδης, παρ. 46)

Με άλλα λόγια ο μεγάλος ιστορικός μας λέει ότι αν θέλουμε αρετή στην κοινωνία μας, τότε πρέπει να βραβεύουμε την αρετή.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1990-2010

Η δεκαετία του '90: Η δεκαετία της 'ωριμότητας'

Η δεκαετία του '90 είναι η δεκαετία της 'ωριμότητας' για την Ελλάδα και μοιραία και για την ΕΜΕ. Συνειδητοποιείται ότι τα πράγματα θέλουν δουλειά, προγραμματισμένη, επίμονη και οργανωμένη με κανόνες. Εμφανίζονται τα Προγράμματα της ΕΟΚ κ.λπ., σιγά-σιγά έρχεται το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, σιγά-σιγά θεσμοθετούνται τυπικά προσόντα για θέσεις διοίκησης της Παιδείας π.χ. μεταπτυχιακά κ.λπ., κ.λπ.

Γενικώς υπάρχει αέρας αισιοδοξίας στην Ελλάδα. Βέβαια υπήρξαν γεγονότα, όπως το Σκάνδαλο Κοσκωτά (1989-1990), η Υπόθεση Οτσαλάν, η υπόθεση των Ιμίων κ.ά. τα οποία είχαν αρνητικό πρόσημο. Φοβάμαι ότι δεχθήκαμε τα θετικά γεγονότα ως σημαντικά, ενώ τα όχι και τόσο θετικά, κάπως τα προσπεράσαμε, χωρίς ενδελεχή έρευνα, τα θεωρήσαμε ήσσονος σημασίας, και αυτό έχει συνέπειες. Εδώ νομίζω ότι μας έλειψε η βαθύτερη μελέτη των ιστορικών γεγονότων.

Η ΕΜΕ είναι συντονισμένη στην πορεία αυτή. Για παράδειγμα, ο θεσμός των συνεδρίων αναπτύσσεται έτι περαιτέρω, ώστε μερικές χρονιές η συμμετοχή υπερέβη τους 1000 μαθηματικούς.

Εμφανίζεται ένα νέο φαινόμενο, τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, που διεισδύουν σε πολλές πτυχές της κοινωνίας μας. Πολύ συχνό φαινόμενο ήταν, καινούριος κόσμος να εμφανίζεται στον πρώτον όροφο της γωνίας Ιπποκράτους-Πανεπιστημίου, να παρακολουθήσει επιμορφωτικά μαθήματα κυρίως σε θέματα πληροφορικής αλλά και άλλα που οργανώνονται με άξονα τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Ο *Ευκλείδης γ'* δεν είχε πολύ μεγάλες θεσμικές μεταβολές. Έχουμε μία ήρεμη συνεχή σταθερή βελτίωση της οργάνωσης της ΣΕ, και των κρίσεων της ΕΕ. Επίσης βαθμιαία βελτιώνεται και η ποιότητα των εργασιών που υποβάλλονται, ως αποτέλεσμα, της αύξησης της γλωσσομάθειας στην χώραν μας, μεταπτυχιακών σπουδών, σπουδών στο εξωτερικό κ.λπ.

Η δεκαετία του 2000: Roaring Twenties (μτφ. Η δεκαετία του 1920 που βρυχάται)

Η ονομασία Roaring Twenties έχει δοθεί κυρίως στις ΗΠΑ στην δεκαετία 1920-30. Ήταν μία περίοδος που χαρακτηριζόταν από μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, οικονομική ευημερία σε μεγάλο βαθμό, δυναμισμό στην τέχνη και στην μόδα, κ.λπ. Είχε όμως άσχημο τέλος στην οικονομική κρίση που τυπικά σηματοδοτείται από την 29 Οκτωβρίου 1929, ημέρα που πέρασε στην ιστορία ως η Μαύρη Τρίτη (Black Tuesday) ημέρα που κατέρρευσαν οι τιμές των μετοχών στην Wall Street. Η κρίση κράτησε μέχρι την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (βλ. https://en.wikipedia.org/wiki/Roaring_Twenties, 25-09-2024).

Η δεκαετία 2000-2010 έχει κάποια αντίστοιχα χαρακτηριστικά, (όχι στον ίδιο βαθμό) και οδηγείται σε κρίση που σηματοδοτείται από την αίτηση πτώχευσης της 4^{ης} τράπεζας επενδύσεων των ΗΠΑ την Lehman Brothers, το 2008 (βλ. https://en.wikipedia.org/wiki/Lehman_Brothers, 25-09-2024)

Στην Ελλάδα η δεκαετία αυτή ως συνέχεια της προηγούμενης, ξεκίνησε «βρυχομένη» με την είσοδο στο ευρώ το 2000, την κατάκτηση του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου το 2004, και την επιτυχημένη οργάνωση των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων το 2004.

Όμως προς τα τέλη του 2009 ξεκίνησε οικονομική κρίση, που συνήθως ονομάζεται Κρίση του Χρέους, πυροδοτούμενη σε μεγάλο βαθμό από την

παγκόσμια οικονομική ύφεση, με φοβερές συνέπειες για την χώρα, που πολλοί την χαρακτηρίζουν καταστροφή αντίστοιχη ή και μεγαλύτερη της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Η κρίση χρέους θεωρείται από κάποιους ότι έληξε το 2018 με την ολοκλήρωση του Τρίτου 'Μνημονίου' (20-08-2018) ή τον Σεπτέμβριο του 2019 με την πλήρη άρση των κεφαλαιακών ελέγχων που είχαν επιβληθεί. Δυστυχώς όσοι ζουν στην Ελλάδα σήμερα (25-09-2024), γενικώς φοβάμαι ότι δεν έχουν αντιληφθεί αυτή την ... λήξη^{1,2}.

Η ΕΜΕ και στην δεκαετία αυτή διατήρησε την δυναμική της προηγούμενης δεκαετίας, μάλιστα κατήγαγε την μεγαλύτερη επιτυχία στην ιστορία της, δηλαδή ανέλαβε και οργάνωσε πολύ επιτυχώς τη Διεθνή Μαθηματική Ολυμπιάδα του 2004. Μάλιστα αυτό επετεύχθη εν μέσω βουλευτικών εκλογών το 2004, όπου άλλαξε το κόμμα εξουσίας, κατάσταση που η διοίκησης του κράτους μας, ως γνωστόν, γίνεται 'άνω-κάτω' και αυτό πάντα δημιουργεί προβλήματα στην συνεργασία με το κράτος. Αυτό κατά την γνώμη μου δείχνει ότι η ΕΜΕ έχει ρίζες στην κοινωνία μας.

Η κρίση εμφανίζεται στην ΕΜΕ προς το τέλος της δεκαετίας, όπου εμφανίζεται πρόβλημα στην καταβολή των μισθών των στελεχών της Γραμματείας. Αυτό κράτησε περίπου μέχρι το 2020. Τα ΔΣ που ακολούθησαν εφάρμοσαν μία σωστή πολιτική νοικοκυρέματος στο θέμα των εξόδων και έτσι τα οφειλόμενα, παρά την Κρίση, καταβλήθηκαν και το θέμα σήμερα δεν υφίσταται. Αξίζει να τονισθεί ότι η Γραμματεία ΔΕΝ σταμάτησε να λειτουργεί ομαλά καθ' όλη την περίοδο αυτή, κάτι που είναι απολύτως επαινετέον. Γενικά σε όλα τα χρόνια που γνώρισα καλλίτερα την λειτουργία της ΕΜΕ, εκτιμώ ότι η λειτουργία της Γραμματείας ήταν καλή.

Ιδιαίτερα για τον *Ευκλείδη γ'*, συνεχίζουμε με το ΧΜΓ (σελ. 337-339):

¹[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7_%CE%87%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85%CF%82_\(2009-2018\)#cite_note-2](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7_%CE%87%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85%CF%82_(2009-2018)#cite_note-2)

² <https://www.mononews.gr/oikonomia/h-anakinosi-tou-esm-gia-tin-tipiki-lixi-tou-mnimoniou-i-ellada-na-tirisi-tis-desmefsis-pou-echi-analavi, ανακτήθηκαν 25-09-2024>

Εκείδη η έκδοση του περιοδικού θεωρείται (2005) ότι είναι αναγκαία για την ε-

⁸⁶⁵ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβρης '87, σελ. 40-41 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο]
⁸⁶⁶ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβρης '87, σελ. 39-40 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο]
⁸⁶⁷ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβρης '87, σελ. 40 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο]

[337]

νημέρωση κάθε εκπαιδευτικού [αφού] διακρίνεται για το υψηλό επίπεδο του περιεχομένου του»,⁸⁶⁸ γίνεται προσπάθεια προσαρμογής της έκδοσης του περιοδικού (2007) με τα νέα δεδομένα: «[...] Το περιοδικό οργανώθηκε με χρήση των νέων τεχνολογιών, ώστε να λυθούν τελεσίδικα τυχόν προβλήματα του παρελθόντος. Εξακολουθεί να παραμένει πρόκληση, δεδομένου του καλού επιστημονικού περιεχομένου του περιοδικού η αύξηση των Συνδρομών».⁸⁶⁹

Τα επόμενα χρόνια το περιοδικό συνεχίζει να λειτουργεί με ουσιαστική χρήση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής τεχνολογίας με στόχο την αύξηση των σελίδων αλλά και την αύξηση των πωλήσεων.⁸⁷⁰

Στην επόμενη ΓΣ 15-3-2009 ανακοινώνεται στο πλαίσιο (αυτο)αξιολογικής αποτιμώσεως του συστήματος κρίσης του περιοδικού Ευκλείδης Γ' από τον Πρόεδρο της Συντακτικής Επιτροπής Σταύρο Παπασταυρίδη «[...] Οι εργασίες που υποβάλλονται στο περιοδικό κρίνονται από την ομάδα των 44 μελών της επιστημονικής επιτροπής, που καλύπτουν γεωγραφικά κατ' ουσίαν όλη την Ελλάδα και οι οποίοι συνδέονται αποτελεσματικά με την ΣΕ μέσω του διαδικτύου. Νομίζουμε ότι η λειτουργία του ΕΥΚΛΕΙΔΗ Γ' αποτελεί ένα ενδιαφέρον διοικητικό πρότυπο από το οποίο μπορούν ίσως να πάρουν ιδέες και άλλες επιτροπές της εταιρείας. Συγκεκριμένα με τη σωστή χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής κατέστη δυνατή η οργανωμένη συνεργασία των δεκάδων συνεργαζόμενων συναδέλφων με σχετικά λίγες μετακινήσεις και λοιπές ταλαιπωρίες και ελαχιστάτη απασχόληση της γραμματείας της εταιρείας. Ενδεικτικώς αναφέρουμε ότι η ΣΕ συνήθως συνεδριάζει μόνον μια φορά το εξάμηνο. Εκτιμούμε ότι τα άρθρα του περιοδικού είναι καλού επιστημονικού επιπέδου. Όμως πρέπει να αναφερθεί ότι η αύξηση των συνδρομών παραμένει μια πολύ σοβαρή πρόκληση».⁸⁷¹

Συνοψίζοντας ο ίδιος την πορεία του περιοδικού επισημαίνει την σταθερότητα στην έκδοση, την ποιότητα της επικοινωνίας με τους συγγραφείς που αγγίζει τα διεθνή πρότυπα, αλλά και τη δημοσίευση των εργασιών κατόπιν δύο κατά εργασία κρίσεων, που γίνονται

⁸⁶⁸ εκλογολογική ΓΣ 27-2-2005 σελ. 859 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁸⁶⁹ εκλογολογική ΓΣ 11-3-2007 σελ. 889 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁸⁷⁰ ΓΣ 2-3-2008 σελ. Β107 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁸⁷¹ εκλογολογική ΓΣ 15-3-2009 σελ. Β127 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

[338]

ανελλιώς από έγκριτους έλληνες μαθηματικούς.⁸⁵²

Στις 26/11/2015 αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της ΕΜΕ το «Καταστατικό Ευκλείδη Γ'»⁸⁵³ (με την ένδειξη «νέο») με πληροφορίες για τη στοχοθεσία, το οργανωτικό σχήμα, τη διαδικασία κρίσης των προς δημοσίευση εργασιών και τέλος με οδηγίες προς τους ενδιαφερόμενους συγγραφείς, που έκτοτε επαναλαμβάνονται επιβεβαιωτικά με κάθε ευκαιρία στον απολογισμό που κατατίθεται στις Γενικές Συνελεύσεις.

Σε τεύχη του «Ευκλείδη Γ'» δημοσιεύθηκαν τα Πρακτικά του 7^{ου} (τεύχος 33-35/Μάρ. - Δεκ. 1992) και του 8^{ου} (τεύχος 37-38/1993) Πανελληνίου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας. Επίσης οι Εισηγήσεις της ημερίδας για τα πορίσματα του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για τη Μαθηματική Εκπαίδευση στη Βουδαπέστη το 1988 (τεύχος 23/Σεπτ. 1989) και τα Πρακτικά της Διεθνούς Επιστημονικής Διημερίδας για τη διδακτική των Μαθηματικών στη Ρόδο (τεύχος 29/Απρ. 1991). Υπήρξαν αφιερώματα στην ιστορία της Γεωμετρίας (τεύχος 32/Φεβρ. 1992) και στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Μαθηματικών (τεύχος 47-50/1997-1998). Το τεύχος 40-41 (Μάι. - Δεκ. 1994) περιλάμβανε τις εισηγήσεις της ημερίδας που διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών για τον εορτασμό των 75 χρόνων της ΕΜΕ και αφορούσε στα «Μαθηματικά κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας». Τέλος στο τεύχος 53-54 (2000) Περιλαμβάνεται Παράρτημα με τους τίτλους των άρθρων που δημοσιεύθηκαν στα τεύχη 1-52 (1983 - 1999).

Πίνακας τευχών: «Ευκλείδης Γ'»
Έκδοση προβληματισμού και έρευνας
στη Μαθηματική Εκπαίδευση (1988-2018)

ΕΤΟΣ	ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ
1988	ΤΕΥΧΟΣ 18 Μάρτιος 1988 Σελ.:96	Υπεύθυνοι Σύνταξης Ζέββας Δημήτριος Ζώτος Ευάγγελος Κλαουδάτος Νίκος
1988	ΤΕΥΧΟΣ 19 Ιούλιος 1988 Σελ.:96	Υπεύθυνοι Σύνταξης Ζέββας Δημήτριος Ζώτος Ευάγγελος Κλαουδάτος Νίκος
1988	ΤΕΥΧΟΣ 20	Υπεύθυνοι Σύνταξης

⁸⁵² ΓΣ 11-3-2012 σελ. Β206 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁸⁵³ <http://www.hms.gr/sites/default/files/subsites/publications/KatastatikoEukiC.pdf>
ημερ. προσέλευσης 15/10/2018 και με link <http://www.hms.gr/?q=node/321>

[339]

(ΧΜΓ, σελ. 337-339)

Το ΧΜΓ συνεχίζει παραθέτοντας την λίστα των συντονιστικών επιτροπών του περιοδικού.

Εγώ επαναλαμβάνω εδώ ότι για τον Ευκλείδη γ' ισχύει το σχόλιο που έκανα πιο πάνω και για την 10ετία 1990-2000.

Ο Ευκλείδης γ' συνεχίζει αθόρυβα, απασχολώντας ελάχιστα την Γραμματεία της ΕΜΕ, απασχολώντας λίγο τα μέλη της ΣΕ λόγω της καλής οργάνωσης, και παράγοντας τεύχη πάντα στις αναγγελθείσες από παλαιά προθεσμίες, κάθε Οκτώβριο έτοιμος για το Συνέδριο και κάθε Φεβρουάριο έτοιμος για την ΓΣ.

Πάντως το πρόβλημα αύξησης της κυκλοφορίας εξακολουθεί να ισχύει.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2010-ΣΗΜΕΡΑ: Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Διανύουμε την περίοδο της Κρίσης του Χρέους. Ο λαός υποφέρει μέχρι σήμερα και δεν νομίζω ότι έχει αισθανθεί ότι έχει λήξει η Κρίσις, που πλέον έχει ξεπεράσει την δεκαετία και το μέλλον φαίνεται μάλλον αβέβαιο. Πάντως η κα Βίκυ Παγιατάκη προέβλεψε ότι η δεκαετία 2040-2050 θα ... είναι καλή! Είθε!

Επιπλέον των οικονομικών προβλημάτων προσετέθη και μία στρατιωτική απειλή στο Αιγαίο η οποία υπέφωσκε από το 1974, αλλά πλέον έχει πάρει αρκετά σαφές σχήμα.

Στην περίοδο αυτή η ΕΜΕ τα πήγε καλά θα έλεγα. Το 'καλά' το λέω σε σύγκριση με άλλους θεσμούς στην πατρίδα μας, π.χ. λοιπές επιστημονικές οργανώσεις κ.λπ. κ.λπ. Ένας βασικός λόγος είναι το νοικοκύρεμα των οικονομικών που ήταν μία σοβαρή επιτυχία. Για παράδειγμα αναφέρω την ιδέα αποστολής των Ευκλείδης Α και Β, ως ψηφιοποιημένου εγγράφου, μέσω email που από ότι φαίνεται είχε αποδοχή από τα μέλη μας. Ήταν μια ιδέα σαν το αυγό του Κολόμβου που έφερε οικονομία, από ότι άκουσα, περίπου 40000 ευρώ. Είναι απορίας άξιο πως η ιδέα αυτή δεν είχε συλλήφθη νωρίτερα. Διερωτώμαι μήπως και σήμερα υπάρχουν και άλλα τέτοια περιθώρια οικονομιών;

Θεωρώ ως ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της δεκαετίας την αλλαγή του καταστατικού και την εισαγωγή της Αναλογικής στις εκλογές για ΔΣ. Αξίζει να τονισθεί ότι και την πολιτική πρωτοβουλία αυτής της αλλαγής και το καθόλου ασήμαντον επιχειρησιακό έργο που απαιτείτο, είχε η πλειοψηφούσα παράταξης, η οποία δεν ακολούθησε το 'συνήθως εννοούμενο συμφέρον' της, αλλά έκανε κάτι ενωτικό με την ελπίδα ότι τα μακροχρόνια αποτελέσματα θα είναι θετικά.

Ας έλθουμε τώρα στον *Ευκλείδη γ'*.

Συνεχίζουμε στο ΧΜΓ:

Σταύρος Παπασταυρίδης¹⁰⁰¹ απολογιστικά για την πρόσφατη τουλάχιστον 12ετία αναφέρεται: «Ο Ευκλείδης Γ, για τουλάχιστον μια δεκαετία επιδεικνύει κάποια **αξιοσημείατα χαρακτηριστικά. Εκδίδεται σταθερά** όπως έχει αναγγελθεί χρόνια τώρα, κατά Φεβρουάριο και Οκτώβριο κάθε έτους. Έχει **υιοθετήσει μέθοδο διαίκησης μέσω σύγχρονης τεχνολογίας**, με αποτέλεσμα να μην απασχολεί άνευ λόγου τα στελέχη του και την γραμματεία της ΕΜΕ. Επίσης η επιστημονική και διοικητική λειτουργία των δύο επιτροπών του γίνεται με ελάχιστες τριβές.

Η **ποιότητα της επικοινωνίας** με συγγραφείς κλπ νομίζουμε ότι είναι **ανάλογη των διεθνών περιοδικών**, και στο διοικητικό μέρος και στο **τυφλό** της κρίσης και στην **ποιότητα** της κρίσης. Δεν θα κρίνουμε εμείς τώρα την ποιότητα των εργασιών, όμως οι κρίσεις, δύο ανά εργασία, γίνονται ανελλιπώς από έγκριτους Έλληνες μαθηματικούς, τα ονόματα των οποίων εμφανίζονται σε κάθε τεύχος.

Η **ΕΕ είναι και ποιοτική και πολυπληθής**, ώστε να είναι δυνατόν να καλυφθούν οι επιστημονικές ανάγκες ενός σύγχρονου επιστημονικού περιοδικού. Είναι σαφής διαπίστωση ότι η χώρα μας έχει προσδεύσει σημαντικά από το 1980 και μετά. Δεν αρκεί πλέον μία εργασία να την δίνουμε για κρίση σε έναν γενικώς «σσοβαρό» μαθηματικό. **Απαιτείται πλέον εστιασμένη εξειδίκευση** και μπορούμε να την καλύψουμε. Ο οιασδήποτε μπορεί να δει τα ονόματα τους στα τεύχη του περιοδικού, που γράφονται εκεί και δια λόγους διαφάνειας αλλά και διότι πιστεύουμε (όπως ο Θουκυδίδης-Περικλής) ότι για να έχουμε ανθρώπους που προσφέρουν πρέπει η προσφορά να τιμάται. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζουμε και μια επαρκή ΕΕ, αλλά και η πολύτιμη δουλειά που προσφέρουν δεν τους προκαλεί μεγάλη εκτροπή από την κυρία προσφορά τους προς την **εκπαίδευση και επιστήμη**.

Εκτιμούμε ότι θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθεί η **εκδοχή μετατροπής σε ηλεκτρονικό περιοδικό**. Προφανώς είμαστε πάντα ανοικτοί σε προτάσεις».¹⁰⁰²

6. Ο «Αστρολάβος»

Στην ίδια ΓΣ 11-3-2018 συνοπτικά προδιορίζεται «το περιοδικό ΑΣΤΡΟΛΑΒΟΣ [υπεύθυνος από το ΔΣ: **Εμμανουήλ Κρητικός**¹⁰⁰³] είναι επιστημονικό περιοδικό Νέων Τεχνολογιών για τους Εκπαιδευτικούς τους Ερευνητές και κάθε ενδιαφερόμενο για τις Νέες Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Το 2017 εκδόθηκε το τεύχος 26 της κανονικής έκδοσης με θέματα Γεωμετρίας, ΤΠΕ και Βελτιστοποίησης. Έχει γίνει προ-

5. Ο «Ευκλείδης Γ»

Στην ίδια ΓΣ 11-3-2018 για το περιοδικό «Ευκλείδης Γ» (υπεύθυνος από το ΔΣ:

⁹⁹⁸ ΓΣ 11-3-2018 σελ. Γ74 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁹⁹⁹ ΓΣ 11-3-2018 σελ. Γ73

¹⁰⁰⁰ ΓΣ 11-3-2018 σελ. Γ75 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

(ΧΜΓ, σελ. 389-390)

Η παραπάνω θέση της Συντακτικής Επιτροπής (του λοιπού ΣΕ) του *Ευκλείδη γ'*, είναι ίσως το σημαντικότερο ζήτημα που απησχόλησε την ΣΕ κατά την 10ετία του 2010. Η θέση αυτή προβάλλει την σημασία της τεχνολογίας και οργανωμένης διοίκησης πράγματα που ίσως σήμερα τα περισσότερα μέλη της ΕΜΕ να τα θεωρούν προφανή, όμως τότε δεν ήταν. Ως παράδειγμα αναφέρω σχετικά με την επιδημία του COVID-19, ο οποίος εξαπλώθηκε και στην Ελλάδα από τις 26 Φεβρουαρίου 2020 και έπειτα. Με την έναρξη της επιδημίας ο Ευκλείδης γ' ομαλότατα εξετέλεσε όλες τις λειτουργίες του χωρίς φυσική παρουσία.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΜΕ

Ας δούμε την ιστορία, όπως την παρουσιάζουν οι ΧΜΓ (βλ. ΧΜΓ, σελ. 376-377).

χρονιά 1985-86 και για τη διακίνηση των περιοδικών απ' το λογιστήριο έχουμε για τα αντίστοιχα τεύχη 1, 2, 3, 4. **Ευκλείδης Α'** (25.820 - 26.350 - 26.330 - 26.158), **Ευκλείδης Β'** (16.959 - 17.628 - 17.778 - 17.739), **Ευκλείδης Γ'** (1.220) ενώ για το **Δελτίο** (300) και για τη **Μαθηματική Επιθεώρηση** (420) από συνδρομές και όχι αγορά τευχών. (...)»⁵⁴⁸

Στη ΓΣ 10-3-1991 στη σύζηση που εξελίσσεται σχετικά με τη διακίνηση και τις πωλήσεις των περιοδικών το 1991, παρενέβη ο Ράμας τονίζοντας τη «(...) **Μικρή κίνηση του περιοδικού Ευκλείδης Α, Β.** (...)»⁵⁴⁹

Ο Βαγγέλης Πολυδούρης απάντησε «σαν εκπρόσωπος του Ευκλείδη Α [λέγοντας ότι] ο **Ευκλείδης Α παρουσιάζει μεγάλη κυκλοφορία σε σχέση με τα άλλα έντυπα της Ε.Μ.Ε.** [και προτείνει] **ένα 10% των εσόδων του Ευκλείδη Α να διατίθενται για την βελτίωση και την ευρύτερη διάδοσή του.**»⁵⁵⁰

Ενώ με την παρέμβασή του ο Γιαννακόπουλος απέδωσε το γεγονός σε εξωτερικά αίτια: «**Μικρά κονδύλια δίνονται για την εκπαίδευση. Υπάρχει ισοπεδωτική αντίληψη για τις δραστηριότητες της Ε.Μ.Ε.. Ο Ευκλείδης Β χωλαίνει για λόγους πέρα από την Ε.Μ.Ε. Έχει υποβαθμιστεί ο κλάδος των μαθηματικών.**»⁵⁵¹

Οι πωλήσεις των περιοδικών της ΕΜΕ σε σχέση και με τα οικονομικά της έχουν απασχολήσει και αργότερα μέλη στις Γενικές Συνελεύσεις. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως με αφορμή την έκθεση την «**Έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής Για την περίοδο 26 Μαρτίου 2003 μέχρι 21 Ιανουαρίου 2005 (...)** τέθηκαν ερωτήματα [για] (...) τον αριθμό των περιοδικών που διακινούνται στα σχολεία (...)»⁵⁵²

Επισημαίνεται η αναφορά στη ΓΣ 11-3-1989 που συσχετίζει τις πωλήσεις των περιοδικών της με τα οικονομικά της ΕΜΕ και τις αποδίδει ευθέως στη δράση του ΔΣ: «**Αξίζει να σημειώσουμε ότι το ΥΠΕΠΘ**⁵⁵³ **αγόρασε από την Ε.Μ.Ε. περιοδικά και άλλες εκδόσεις της συνολικής αξίας 7.000.000 περίπου και αυτό οφείλεται στη δραστηριότητα του Δ.Σ.**»⁵⁵⁴ Παρεμφερής ανακοίνωση έγινε και στη ΓΣ 10-3-1991 ότι «**Αγοράστηκαν από το ΥΠΕΠΘ για τις διθλοιοθήκες των σχολείων (...) 2.500 τόμοι των περιοδικών Ευκλείδης Α' και Β' των ετών 87 και 88, συνολικής αξίας 3.000.000 δρχ. περίπου**

Ποια η σχέση των επιστημονικών περιοδικών διά των πωλήσεων με τα οικονομικά της ΕΜΕ

Οι συνδρομές και οι πωλήσεις των περιοδικών της ΕΜΕ απασχολούν διαχρονικά την Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία. Υπάρχουν σχετικές ανακοινώσεις στα τεύχη της «Ενημέρωσης». Ενδεικτικά από την «Ενημέρωση 32/1987, που κυκλοφόρησε με την συμπλήρωση 70 χρόνων από την ίδρυση της ΕΜΕ, αντήσαμε και παραθέτουμε στοιχεία για τη σχολική χρονιά 1985-86 από τη «**Διακίνηση περιοδικών εκδόσεων. Σχολική**

⁵⁴⁸ Βλ. αποφάσεις ΔΣ 15/4/16 **Θέμα:** Προτάσεις Ανακοινώσεις. Εντοπίστηκε στο αρχείο της Α.Χ. Χρονολόγου και διατέθηκε για να αποθηκευτεί σε.pdf στο Ιστορικό Αρχείο της ΕΜΕ [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁴⁹ Αίτηση ηλεκτρονικής λήψης περιοδικών <http://www.hms.gr/?q=node/1141>, ημερ. προσέλασης 2/11/2018

⁵⁵⁰ Η έμφαση με bold δόθηκε από μας

⁵⁵¹ Βλ. ΓΣ 11-3-2018 σελ. f82 στην έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής (29/3/2017-9/2/2018) που υπογράφεται από τον Πρόεδρο Αναστάσιο Μπακάλη και τα μέλη Ιωάννη Τσαπαρλή και Σοφία Παπαμπήματα (που ψήφισε λευκό) στο: «**Απολογισμός Δράσης του ΔΣ της ΕΜΕ για το έτος 2017**» ημερ. προσέλασης 25/9/2018 <http://www.hms.gr/?q=node/1339> [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁴⁸ Ενημέρωση, τεύχος 32, Οκτώβρης '87, σελ. 40 [Η έμφαση με bold και υπογράμμιση δόθηκε από μας, με bold υπάρχει στο κείμενο]

⁵⁴⁹ ΓΣ 10-3-1991 (απολογισμός διετίας 1989-1990) σελ. Α112 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁵⁰ ΓΣ 10-3-1991 (απολογισμός διετίας 1989-1990) σελ. Α111 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁵¹ ΓΣ 10-3-1991 (απολογισμός διετίας 1989-1990) σελ. Α112 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁵² εκλογοαναλογιστική ΓΣ 27-2-2005 σελ. 867 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

⁵⁵³ Επιστημονομικε πως ΥΠΕΠΘΕ ήταν: ο Τρίτης Αντιώνας 25/4/1986 - 9/5/1988 ακολούθησε ο Κακαμάνης Απόστολος 9/5/1988 - 22/6/1988 και έπειτα ο Παπανδρέου Γεωργίου 22/6/1988 - 2/7/1989.

⁵⁵⁴ ΓΣ 11-3-1989 σελ. Α35 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

[376]

[377]

(ΧΜΓ, σελ. 376-377)

Κρατάω ιδιαιτέρως την με έντονα γράμματα παραπάνω ρήση του Βαγγέλη Γιαννακόπουλου.

Συνεχίζουμε στο ΧΜΓ (σελ. 378-379).

(Δεκέμβρης 1989⁹⁵⁵)».

Εικοσιπέντε περίπου χρόνια μετά όπως αναφέρεται στην «Ενημέρωση» 2013 Μάιος – Ιούνιος, το ΔΣ αναφέρεται στη συνεδρίαση του (28/6/2013) «όρισε επιτροπή από τα μέλη του ΔΣ α) Κρητικό Μ. Β) Παπαναστασίου Ν. γ) Παλιότο Γ. δ) Ζώτο Ε. και ε) Στεφανή Π. για διαμόρφωση πρότασης για την **ποιοτική αναβάθμιση και τη θελίωση των πωλήσεων** όλων των εκδόσεων της ΕΜΕ [...]».⁹⁵⁷

Στη ΓΣ 8-3-2015 δηλώνεται ότι: «Το σύστημα των πωλήσεων των περιοδικών της ΕΜΕ γενικώς, έχει ανάγκη θελίωσης και το ΔΣ σχεδιάζει μια νέα πολιτική προώθησης των εκδόσεων⁹⁵⁸ της Εταιρείας⁹⁵⁹ και στην «Ενημέρωση» 2015 Ιούλιος – Αυγούστος, αναφέρεται ότι στη συνεδρίαση του ΔΣ της 19/6/2015 «Το Δ.Σ. της ΕΜΕ συγκρότησε επιτροπή αποτελούμενη από τους Ι. Τυρλή, Α. Μπακάλη και Π. Δρούτσα για να εισηγηθεί προτάσεις για τη θελίωση και διάθεση των περιοδικών [Ευκλείδης Α' - Ευκλείδης Β']». Στην ίδια συνεδρίαση αποφασίστηκε η συγκρότηση επιτροπής «αποτελούμενη από τους κ. Φ. Καλαθάση, Ι. Κερασσιδίδη και Β. Βισκαδοουράκη για να μελετήσουν την αναγκαιότητα συγκίνησης των περιοδικών [Μαθηματική Επιθεώρηση και Ευκλείδης Γ]».⁹⁶⁰

Τα πορίσματα των επιτροπών δεν κοινοποιήθηκαν ούτε εκ του αποτελέσματος συνάγεται κάτι σχετικό με την ύπαρξη πορισμάτων τους, αλλά στη ΓΣ 8-3-2015 ανακινώθηκε ότι «γενικά υπάρχει μια καλή εικόνα στις πωλήσεις και ο μικρός Ευκλείδης δοσθαι ιδιαίτερα σε αυτή».⁹⁶¹

Ενδεικτικά των προσπαθειών που καταβάλουν οι εκάστοτε Διοικήσεις της ΕΜΕ για την προώθηση των περιοδικών είναι η ανακίνηση που ακολουθεί την έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής (19/3/2007 - 30/1/2009) στον Απολογισμό Διείσθησης του ΔΣ.

⁹⁵⁵ Επιστημονικούς πικ. ΥΠΕΠΘ ήταν: ο Σημίτης Κων/νος 23/11/1989 – 13/2/1990 ακολούθησε ο Δεσποτόπουλος Κων/νος 13/2/1990 – 11/4/1990

⁹⁵⁶ ΓΣ 10-3-1991 σελ. Α102 [Η έμφαση με **bold** δόθηκε από μας]

⁹⁵⁷ Ενημέρωση 2013 Μάιος - Ιούνιος σελ. 5 [Η έμφαση με **bold** δόθηκε από μας]

⁹⁵⁸ Η χρονιά 2016-2017 ακολούθησε η επίσημη εργασία και η διακοπή της σύμβασης εργασίας της από 30ετίας λογιστικής της Εταιρείας με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αρμόδιος για να ανοίξουν σέιμ-πια τα αρχεία της 30ετίας στην ιστορική έρευνα για να μελετηθούν τα πρωτογενή στοιχεία με την ευκαιρία της συγγραφής του βιβλίου της «Ιστορίας της ΕΜΕ την πρόσφατη 30ετία (1988-2018), με προ-βολές στην 100ετία»

⁹⁵⁹ ΕΚΛΟΓΟΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΣ 8-3-2015 σελ. Β299 [Η έμφαση με **bold** δόθηκε από μας]

⁹⁶⁰ Ενημέρωση 2015 Ιούλιος - Αυγούστος σελ. 3

⁹⁶¹ ΕΚΛΟΓΟΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΣ 8-3-2015 σελ. Β307 [Η έμφαση με **bold** δόθηκε από μας]

«**Συναδέλφισες και Συναδέλφοι, επειδή η Μαθηματική Εταιρεία ως μόνο όσδο** έχει τις συνδρομές των μελών της και τις εισπράξεις από τις εκδόσεις, σε παρακαλούμε να μεριμνήσετε, ώστε το σχολείο σου δια της σχολικής επιτροπής, στο πλαίσιο του εμπλουτισμού των Σχολικών Βιβλιοθηκών με **υποστηρικτικό υλικό για εκπαιδευτικές δραστηριότητες και διαθεματικές προσεγγίσεις**, να προμηθευτεί από την ΕΜΕ, την ΠΡΟΣΦΟΡΑ που κάνει στις σχολικές μονάδες για τα 90 χρόνια λειτουργίας της. Με την **ετήσια συνδρομή**, για το Σχολ. Έτος 2008-9, στις παρακάτω εκδόσεις

Μαθηματική Επιθεώρηση	1 σειρά	2 τεύχη	20€
Ευκλείδης Γ	1 σειρά	2 τεύχη	20€
Αστρολάβος	1 σειρά	2 τεύχη	20€
Ευκλείδης Α'	2 έτη	2* (4 τεύχη)	24€
Ευκλείδης Β'	2 έτη	2* (4 τεύχη)	28€
Σύνολο		22 τεύχη	112€

η Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία **προσφέρει επιπλέον μια σειρά 22 τευχών** ανώτατων εκδόσεων της προηγούμενου έτους. Δηλαδή με την εγγραφή της σχολικής μονάδας, ως συνδρομητή (για τα 22 τεύχη που θα εκδοθούν μέχρι το τέλος του 2008), και την **καταβολή 112 €** στην ΕΜΕ, με ταχυδρομική επιταγή, θα σας αποσταλούν:

- **22 τεύχη προηγούμενου έτους των παραπάνω εκδόσεων**
- **όσα τεύχη του τρέχοντος έτους έχουν ήδη κυκλοφορήσει, μέχρι την ημέρα εγγραφής σας.**
- Στη συνέχεια, θα σας αποστέλλεται κάθε εκδιδόμενο τεύχος των παραπάνω εκδόσεων για το 2008-2009».⁹⁶²

Ο ρόλος των περιοδικών της ΕΜΕ στην ενίσχυση του κύρους και της ιστορίας της ΕΜΕ

Η έκδοση περιοδικών εντύπων και η ίδρυση βιβλιοθήκης είναι, όπως προαναφέραμε, από τις πρώτες καταστατικές δεσμεύσεις της Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας με στόχο να εκπληρώσουν τους σκοπούς της.⁹⁶³ Η δέσμευση του άρθρου 2§4 του κα-

⁹⁶² βλ. στην έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής στο: «Απολογισμός Δράσης του ΔΣ της ΕΜΕ για τη διετία 2007-2009» (σελ. 13)

⁹⁶³ «Δια παντός μέσου **συμβαλλόμενος εις τον σκοπόν** της Εταιρείας». Το απόσπασμα προέρχεται από τα έγγραφα που μετά από έρευνα ζητήσαμε και μας διέθεσαν τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) και

(ΧΜΓ, σελ. 378-379)

Οι παραπάνω σελίδες του ΧΜΓ αναφέρονται στην περίοδο προ του 2010, και περιγράφει τα συμβάντα σχετικά με τις πωλήσεις των περιοδικών, όπως περιγράφονται στα πρακτικά ΓΣ, Εκδόσεις του ΔΣ κ.λπ.

Αν κανείς διαβάσει τα παραπάνω κάπως επιφανειακά, ίσως έχει την εντύπωση ότι δεν πάνε ίσως άσχημα τα πράγματα. Αν όμως κανείς διαβάσει τα παραπάνω κάπως διεισδυτικά θα δει ότι κάτω από προσεκτικές διατυπώσεις καλύπτονται ενδείξεις που ρέπουν προς μίαν όχι θετική εντύπωση. Για παράδειγμα, την δεκαετία του '80, το ΥΠΕΠΘ αγόρασε τεύχη περιοδικών της ΕΜΕ αξίας 7.000.000 δρχ, το οποίο δεν είμαι σίγουρος ότι είναι αναγκαστικά δείγμα επιστημονικής-παιδαγωγικής ποιότητας των περιοδικών και μάλλον θα τα αγόραζε το ΥΠΕΠΘ ανεξαρτήτως ποιότητας. Επίσης, ανωτέρω υπάρχουν διάφορες απόψεις θετικές-αρνητικές στις οποίες όμως πουθενά δεν έχει τεθεί η βάση των ΑΡΙΘΜΩΝ, δεν εμφανίζονται συγκεκριμένοι αριθμοί, σε ουσιαστικά πλήρη εγκατάλειψη της θρυλουμένης ρήσης των ... Πυθαγορείων 'το παν αριθμός'! Επίσης αναφέρονται κάποιες επιτροπές που έγιναν με στόχο την βελτίωση των περιοδικών, που για τις οποίες ΔΕΝ φαίνεται να έχει υποβληθεί πόρισμα κ.λπ. κ.λπ.

Σίγουρα δεν έχουν τα περιοδικά μας τις ίδιες συνθήκες πωλήσεων. Για παράδειγμα, τα Ευκλείδης Α και Ευκλείδης Β χορηγούνται σαν μέρος της συνδρομής των μελών μας, δεν είναι ακριβώς ‘καθαρά’ πώλησις κ.λπ. . Εν πάσει περιπτώσει, η δική μου εντύπωση είναι ότι τα περιοδικά μας **γενικώς είχαν χωλαίνουσες πωλήσεις**, αρκετές μεν να βγάζουν τα έξοδά τους, όχι όμως κάτι πολύ περισσότερο. Αυτό για μία εθνική μαθηματική εταιρεία είναι σοβαρό ζήτημα, ανεξάρτητα από την οικονομική βιωσιμότητα της εταιρείας λόγω άλλων δραστηριοτήτων, αυτό που την λαμπρύνει είναι οι μαθηματικές της εκδόσεις, εκδόσεις που τα μέλη της αγοράζουν και διαβάζουν.

Πιστεύω ότι η ΕΜΕ είναι ένας καλός οργανισμός σε αυτήν την χώρα. Μεταξύ των σημαντικών επιτυχιών της τα τελευταία χρόνια είναι: Τα Παραρτήματα, τα Συνέδρια, οι Διαγωνισμοί κ.λπ. Ο Ελληνικός λαός έχει καλή γνώμη για την ΕΜΕ.

Κατά την άποψιν μου ΔΕΝ έχει την κυρία ευθύνη η ΕΜΕ, ούτε οι επιτροπές της για τα ως άνω προβλήματα της χωλότητας των πωλήσεων των περιοδικών.

Η κυρία ευθύνη είναι οι ρυθμίσεις για τις Εισαγωγικές Εξετάσεις στα ΑΕΙ και οι ρυθμίσεις προαγωγής στο Λύκειο, που κατά καιρούς έχουν καθιερωθεί από το εκάστοτε ΥΠΑΙΘ.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα εξηγήσω το γιατί.

ΓΙΑΤΙ ‘ΧΩΛΑΙΝΟΥΝ’ ΟΙ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ *ΕΥΚΛΕΙΔΗ Γ*’;

Στα κείμενα του ΧΜΓ υπάρχει στα παρακάτω μία φράση που θα ήταν ωραίος τίτλος για να σηματοδοτήσει την άποψη μου που διατυπώνω (βλ. ΧΜΓ, σελ. 377):

⁹⁵¹ ΓΣ 10-3-1991 (απολογισμός διετίας 1989-1990) σελ. Α112 [Η έμφαση με bold δόθηκε από μας]

Ενώ με την παρέμβασή του ο Γιαννακόπουλος απέδωσε το γεγονός σε εξωτερικά αίτια: «Μικρά κονδύλια δίνονται για την εκπαίδευση. Υπάρχει ισοπεδωτική αντίληψη για τις δραστηριότητες της Ε.Μ.Ε.. **Ο Ευκλείδης Β χωλαίνει για λόγους πέρα από την Ε.Μ.Ε. Έχει υποβαθμιστεί ο κλάδος των μαθηματικών**».⁹⁵¹

(ΧΜΓ, σελ. 377)

Ο αείμνηστος Βαγγέλης Γιαννακόπουλος, όσο ζούσε ήταν κατά την γνώμη μου από τα εμβληματικά μέλη της ΕΜΕ. Ήταν φίλος μου και κατά την γνώμην μου ήταν μία ορθολογιστική έκφραση της ‘άλλης’ πλευράς, και χρειαζόμαστε την ‘άλλη’ πλευρά.

Δεν ξέρω τι ακριβώς εννοούσε ο Βαγγέλης τότε, με την παραπάνω φράση που είναι γραμμένη με έντονα γράμματα, δεν ξέρω το πλήρες πλαίσιο της δήλωσης, πιθανολογώ ότι εννοεί κάτι προς την κατεύθυνση που και εγώ το εννοώ τώρα. Σε εμένα μού φάνηκε μία καλή εν συντομογραφία έκφρασης της δικής μου θέσης του γιατί χωλαίνουν οι πωλήσεις των περιοδικών της ΕΜΕ. Υιοθετώ την άποψη ότι και σήμερα 'χωλαίνουν' οι πωλήσεις των περιοδικών της ΕΜΕ διότι έχουν υποβαθμισθεί τα μαθηματικά στην εκπαίδευση, και δεν είναι ευθύνη της ΕΜΕ και των επιτροπών της. Κατωτέρω θα εξηγήσω, κατά την γνώμη μου, ποιοι μηχανισμοί οδηγούν σε αυτή την ...χωλότητα.

Οι παρακάτω εξηγήσεις αναφέρονται κυρίως στο μάθημα των μαθηματικών στο Λύκειο, στις Εισαγωγικές Εξετάσεις και στις πωλήσεις του *Ευκλείδης γ'*, αλλά χωρίς μεγάλη δυσκολία επεκτείνονται ουσιαστικά σε όλα τα πρωτεύοντα μαθήματα του Λυκείου, και με μικρές τροποποιήσεις και στο Γυμνάσιο.

Νομίζω ότι οι λόγοι αυτής της χωλότητας είναι κυρίως οι δύο κατωτέρω.

Πρώτος λόγος χωλότητας

Η εισαγωγή στα ΑΕΙ καθορίζεται αποκλειστικά από Εισαγωγικές Εξετάσεις.

Από την φύση των οι Εισαγωγικές Εξετάσεις έχουν έντονα στοιχεία Ανταγωνισμού και Αριστείας σε μία μικρή ομάδα κυρίων μαθημάτων. Λογική συνέπεια είναι οι υποψήφιοι να επιδιώκουν την αριστεία στην μικρή αυτή ομάδα μαθημάτων. Αυτό είναι ανέφικτο στο Λύκειο το οποίο επιδιώκει γενική παιδεία σε όλα τα μαθήματα και όχι αριστεία σε ένα μικρό υποσύνολο μαθημάτων. Προσοχή: αυτή την στιγμή δεν επικρίνω τίποτα, αλλά περιγράφω την πραγματικότητα! Οπότε πολύ απλά ο μαθητής αναγκάζεται να καταφύγει στο Φροντιστήριο που σίγουρα δεν το θέλει διότι ... το πληρώνει.

Δεύτερος λόγος χωλότητας

Ο τρόπος υπολογισμού του συνολικού βαθμού κατ' έτος στο Λύκειο, θέτει τα μαθηματικά στο περιθώριο.

Τα μαθήματα της Α' Λυκείου, ομαδοποιούνται ως κατωτέρω:

- μαθηματικά (3+2 ώρες), φυσική-χημεία-βιολογία (6 ώρες), αρχαία-νέα (5+4),
- πληροφορική (2 ώρες), γυμναστική (2 ώρες), θρησκευτικά (2 ώρες), ξένη γλώσσα 1 (2 ώρες), ξένη γλώσσα 2 (2 ώρες).

Εντός παρενθέσεως είναι το σύνολο των ωρών διδασκαλίας της ομάδας. Κάθε ομάδα βαθμολογείται με άριστο το 20. Δηλαδή, στην σύμπτυξη των βαθμολογιών κακή απόδοση σε κύρια μαθήματα αναιρείται από καλή απόδοση σε δευτερεύοντα μαθήματα. Προσοχή ΔΕΝ υποτιμώ τα δευτερεύοντα μαθήματα, και άριστα τα εκπαιδευτικά συστήματα τα συμπεριλαμβάνουν στο curriculum, και απαιτείται επάρκεια σε αυτά. Όμως, τα κύρια μαθήματα μπαίνουν στις εξετάσεις για σοβαρούς λόγους και σε αυτά απαιτείται αριστεία.

Είναι εμφανές από τα παραπάνω ότι και τα Μαθηματικά αλλά και άλλα κύρια μαθήματα περιθωριοποιούνται. Τα μαθηματικά και άλλα κύρια μαθήματα περιθωριοποιούνται έτι περαιτέρω για λόγους κοινωνικών πιέσεων που δεν υπάρχει ανάγκη να αναλύσουμε τώρα.

Έρχομαι στην θέση του συναδέλφου καθηγητή του Λυκείου, η μεγάλη πλειοψηφία εξ'ων έχω γνωρίσει προσήλθαν στην εκπαίδευση με όνειρα, ποιότητα γνώσεων και διάθεση να εργασθούν.

Ο συνάδελφος αυτός δεν μπορεί να πείσει τους μαθητές του να ασχοληθούν με το μάθημα των μαθηματικών, διότι πρώτον με τους ανωτέρω κανόνες προαγωγής είναι σχεδόν αδύνατον να μην προαχθεί μαθητής και δεύτερον το μάθημα του σχολείου δεν θα τον βοηθήσει ουσιαστικά να πετύχει στα ΑΕΙ. Βλέπει ότι οι όποιες προσπάθειες του για ένα ποιοτικό μάθημα και μικρό αποτέλεσμα έχουν χωρίς δική του υπαιτιότητα και απογοήτευση φέρνουν. Μοιραία, λαμβάνοντας υπ' όψιν και το επίπεδο των μισθών, πολλοί συνάδελφοι θα επιλέξουν τα ιδιαίτερα μαθήματα από ανάγκη. Αυτό συνεπάγεται μείωση των δυνατοτήτων του εκπαιδευτικού να ενδιαφερθεί για περισσότερα μαθηματικά η περισσότερη διδακτική των μαθηματικών.

Κατωτέρω παραθέτω δύο συμβάντα τα οποία συνάδουν με την ανωτέρω αφήγηση.

Ανέκαθεν στην χώρα μας τα ιδιαίτερα μαθήματα από διορισμένους καθηγητές της εκπαίδευσης δεν επιτρέποντο. Όμως, δεν υπήρχε δώρις εκ μέρους των αρχών. Η δική μου ερμηνεία είναι ότι μάλλον, σιωπηρά το κράτος μας αναγνωρίζει ότι με τον μισθό που παίρνουν οι καθηγητές μας πολύ δύσκολα επιβιώνουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Κύπρο, απ' ότι έχω ακούσει, γίνονται ενίοτε κάποιες δώριες για το ανωτέρω θέμα. Όμως, αξίζει να αναφερθεί ότι στην Κύπρο οι μισθοί των καθηγητών όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων είναι αν όχι οι μεγαλύτεροι, είναι από τους μεγαλύτερους στην Ευρώπη.

Η γνωστή δημοσιογράφος Πόπη Τσαπανίδου παλαιότερα σε μία εκπομπή της ανέφερε ότι όταν ήταν μαθήτρια και ερχόταν η μητέρα της στο σχολείο να ρωτήσει για την ίδια και την αδελφή της, η μητέρα της και οι δύο κόρες ... τρέμανε. Σήμερα όταν πάει αυτή στο σχολείο να ρωτήσει για της δύο κόρες της ... οι καθηγητές τρέμουν.

Με όσους συναδέλφους συζήτησα το θέμα, είπαν ότι κάπως έτσι έχουν τα πράγματα.

Τέλος, έρχομαι τώρα στην θέση της επιτροπής του *Ευκλείδη γ'* (αλλά και άλλων εκδόσεων της ΕΜΕ).

Όπως εξηγήσαμε ανωτέρω με πληροφορίες του ΧΜΓ, το ζήτημα της χωλότητας των πωλήσεων υπήρχε από πολύ παλαιά και υπάρχει και τώρα.

Μέχρι τώρα ο *Ευκλείδης γ'* δημοσίευε και δημοσιεύει άρθρα με σκοπό να βοηθήσουν τον καθηγητή στην διδασκαλία του. Κάποιες εργασίες ήταν έμμεσα ή άμεσα γύρω από τα μαθηματικά και κάποιες ήταν περί την διδακτική των μαθηματικών. Έτσι έφθασε η αναγνωσιμότητα του περιοδικού εκεί που είναι τώρα.

Οπότε το φυσιολογικό ερώτημα είναι: Τι αλλαγές στο περιεχόμενο του περιοδικού θα αυξήσει αυτή την αναγνωσιμότητα, λαμβάνοντας υπ' όψιν την κατάσταση στο σχολείο που περιγράφουμε ανωτέρω; Φαίνεται δυσεπίλυτο πρόβλημα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά την χρονική διάρκεια 1980-2025, η Ελλάδα είχε μία τροχιά με καλές, αλλά και κακές στιγμές.

Η ΕΜΕ τα πήγε καλλίτερα. Κυρίως στα οικονομικά προβλήματα εκ της Κρίσης του Χρέους, που επιλύθηκαν σχετικά γρήγορα λόγω σώφρονος διαχείρισης των οικονομικών, ώστε σήμερα η ΕΜΕ φαίνεται να είναι σε μία ευσταθή πορεία και άνευ κρατικών χορηγήσεων.

Δεν είμαι τελείως σίγουρος που οφείλεται αυτό. Μία κατ' αρχάς υπόθεση μου είναι η εσωτερική αρμονία που φαίνεται να αναπτύσσεται εντός της ΕΜΕ, ίσως λόγω εφαρμογές της Αναλογικής στις εκλογές του ΔΣ.

Ανάλογα προχώρησε και ο *Ευκλείδης γ'*, σχεδόν χωρίς ταλαντεύσεις, αλλά με μία πορεία ελαφρά συνεχώς ανοδική. Παρέδωσε ένα διοικητικό σχήμα που ενσωματώνει πολλά ποιοτικά μέλη της ΕΜΕ, με άνετες εφεδρείες, που παρέδιδαν ποιοτικό έργο, χωρίς υπερβολική εργασία. Ο Μ. Μπρεχτ είχε πει

ότι δεν υπάρχει λόγος να είναι ηρωικοί οι στρατιώτες, οι στρατιώτες απαιτείται να είναι ηρωικοί, όταν οι στρατηγοί δεν έχουν ... καλά σχέδια!

Προτάσεις

Η ΕΜΕ πρέπει να εκθέσει προς το ΥΠΑΙΘ την κατάσταση που επικρατεί στο Λύκειο.

Ο *Ευκλείδης γ'* μπορεί να προχωρήσει, όπως προχωρούσε μέχρι τώρα με κάποιες τροποποιήσεις που απαιτούν οι εξελίξεις, π.χ. ΑΙ κ.λπ.

Παράλληλα με όλα τα άλλα θα πρέπει κάποια υποεπιτροπή να μελετήσει το ζήτημα του περιεχομένου του περιοδικού. Ίσως αυτό θα πρέπει να γίνει σε επίπεδο ΕΜΕ και επί του συνόλου περιοδικών.

Επίλογος

Νομίζω ότι και η ΕΜΕ και ο *Ευκλείδης γ'* μπορεί να βλέπει το μέλλον με αισιοδοξία, υπό δύο προϋποθέσεις:

- μελετάμε το παρελθόν και διδασκόμεθα από αυτό, και
- η Ελλάδα θα καταφέρει να ξεπεράσει τις απειλές που αντιμετωπίζει σήμερα.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα όσους παρέμειναν μέχρι αυτή την σελίδα διαβάζοντας.

ΣΓΠ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ηρόδοτος, *Herodotus, Books I και II*, (μτφ εις τα αγγλικά υπό Α. D. Gosley).
Harvard University Press, 1920.

Θουκυδίδης. *Θουκυδίδου ιστορία* (Τόμος Α'), (μτφ. Ελευθεριος Βενιζελος).
Εκδόσεις Καλτζίδη. Ψηφιακή μορφή 28-08-2024.
<https://www.ebooks4greeks.gr/thoukydidou-istoriai-tomos-a>

Χρονοπούλου Α., Μαλαφέκας Α., Γεωργούδη Μ., *Η Ιστορία της ΕΜΕ*. ΕΜΕ,
2018. (Συντ. ΧΜΓ)

Ο Σταύρος Γ. Παπασταυρίδης γεννήθηκε το 1946 στην Αθήνα, αποφοίτησε το 1964 από το ΒΑΡΒΑΚΕΙΟ, το 1968 από το Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αθηνών με ΑΡΙΣΤΑ, και το 1972 αναγορεύθηκε διδάκτωρ (Ph.D.) του Πανεπιστημίου Princeton. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια Κρήτης, Brandeis και Georgia Institute of Technology, έχει εργασθεί ερευνητικά στα Εργαστήρια BELL(MURAY HILL). Έχει διατελέσει καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών (1977-89) και του Πανεπιστημίου Αθηνών (1990 έως 31-08-2013 διά αυτοδικαίας αφυπηρέτησης). Έχει διατελέσει, Πρόεδρος του Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών και Αθηνών, Αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ΚΕΕ, εκπρόσωπος της Ελλάδας στην Επιτροπή Παιδείας του ΟΟΣΑ, επανειλημμένως μέλος Επιτροπών ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ και επανειλημμένως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ. Έχει γράψει διάφορες ερευνητικές εργασίες στην Άλγεβρα, την Γεωμετρία την Θεωρία των Πιθανοτήτων και την Διδακτική των Μαθηματικών. Έχει γράψει η συ-συγγράψει διάφορα βιβλία μαθηματικών για την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, μεταξύ των οποίων τρία βιβλία των Μαθηματικών που διδασκονται στο Λυκειο σήμερα. Υπήρξε Πρόεδρος της Συντακτικής Επιτροπής του Ευκλείδη Γ, διάφορα έτη μεταξύ των οποίων (2009-2022). Σήμερα διδάσκει στο μεταπτυχιακό του Μαθηματικού Αθηνών, Ιστορία των Νεωτέρων Μαθηματικών.

Euclides γ' : A concise history 1983-2021

Stavros G. Papastavridis

Professor Emeritus

Department of Mathematics, National and Kapodistrian University of
Athens

spapast@math.uoa.gr

Abstract

In this paper, the history of the scientific journal Euclides γ' is outlined, ranging from 1983 to 2021. We attempt to link the evolution of the journal with the socio-political changes that occurred and to draw conclusions that may prove to be useful for the future.

Keywords: Euclides γ' , history, HMS

***Stavros Papastavridis** was born in 1946 in Athens (Greece). He graduated from VARVAKEION high school in 1968, he got the B.S. in mathematics from the University of Athens summa cum laude (1968) and M.A. and PhD in mathematics from Princeton University at 1972. He has been professor at the University of Patras (1977-89) and the University of Athens (1990-2013) and Emeritus Professor of the University of Athens (2013-now). Among other things he has been, chairman of the mathematics department Of the University of Patras and the University of Athens, vice president of the Pedagogical Institute of Greece, member of the Executive Council of the Center of Educational Research of Greece, the representative of Greece in the Education committee of OECD in Paris, repeatedly member of the committee of University Entrance Examination of Greece, repeatedly member of the executive council of the Hellenic Mathematical Society. He authored and coauthored various research papers in international journals and international conferences with refereeing system: In Algebraic and Differential Topology (23 papers), Probability Theory (48 papers), Mathematical Didactics (6 papers) and History of Education (2 papers). During the 80s and 90s he coauthored six books in secondary mathematics, which covered all the six years of studies, and were used to all public schools throughout Greece. He was the Senior Editor of EUCLID C (journal of Hellenic Mathematical Society) in many occasions including 2009-2022. Now he is teaching at the post graduate school of the Mathematics Department of the University of Athens, History of Mathematics (2013-now).*